

Gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Visoko priznanje glavnemu direktorju

Gospodarska zbornica Slovenije mu je podelila nagrado Borisa Kraigherja v znesku 25.000 din. Inž. Hugo Keržan jo je dobil kot priznanje za izjemne dosežke trajnejšega pomena

Nagrada Borisa Kraigherja se podeljuje vodilnim strokovnjakom gospodarskih organizacij ali skupini, ki so s svojim delom prispevali k izjemnim dosežkom trajnejšega pomena v organizaciji in vodenju gospodarskih organizacij in so tako dosežki odločilno vplivali na izboljšanje ekonomskega položaja gospodarske organizacije ter na utrditev razvojnih perspektiv. Pri presojanju teh dosežkov se upoštevajo predvsem uspešnost proizvodnje in plasmaja, doseženi finančni rezultati, razvoj gospodarske organizacije in investiranje ter organiziranost poslovanja gospodarske organizacije.

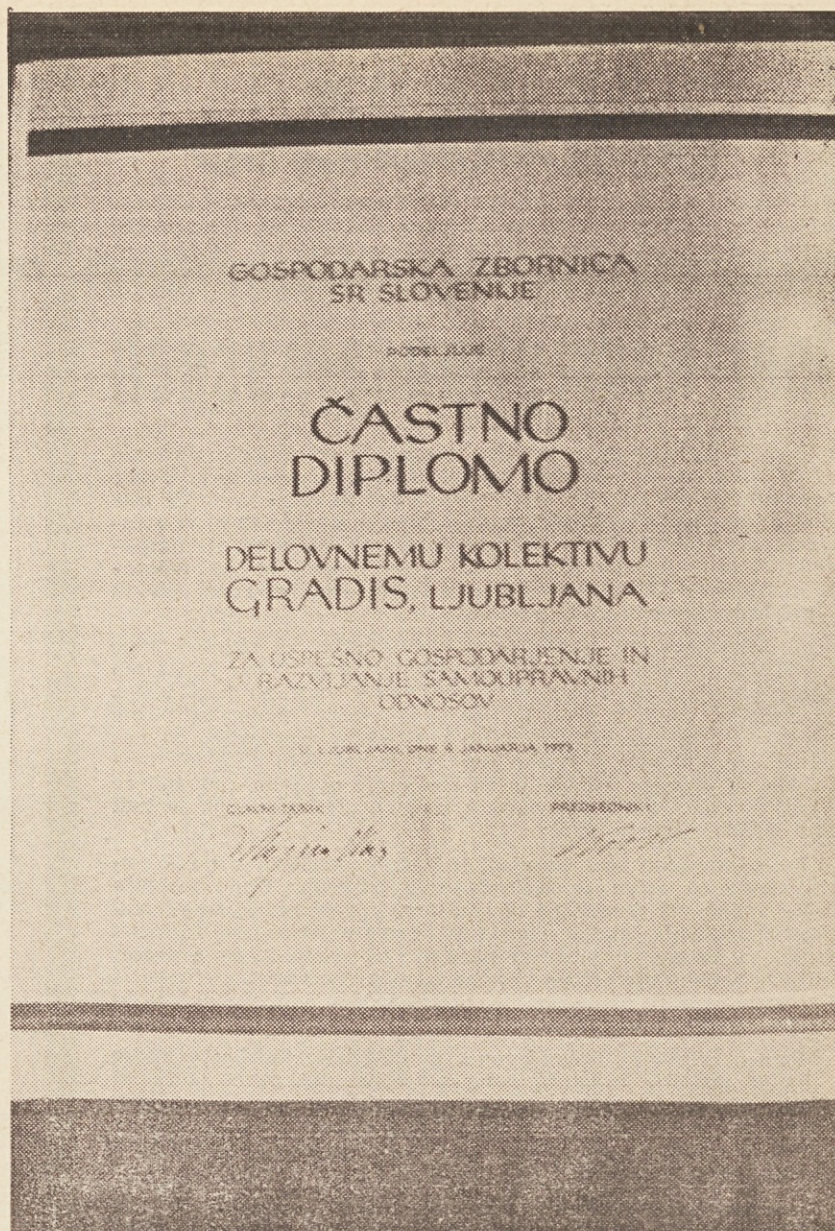
Ta pomembna nagrada je letos prišla v naše podjetje, saj je bila dodeljena inž. Hugu Keržanu, našemu glavnemu direktorju, kot priznanje za izjemne dosežke trajnejšega pomena v organizaciji in vodenju našega podjetja od leta 1946 do 1972. Tovariša Huga Keržana je za nagraditev predlagal upravni odbor centra za izobraževanje pri nas. Predlog pa je v celoti podprl tudi republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

Ing. Hugo Keržan je postal naš direktor leta 1953. V času njegovega vodstva je podjetje Gradis doseglo vrsto vidnih rezultatov. Realizirani so bili vsi vsakoletni programi. Gradis se je s tehničnimi izboljšavami, sodobnim načinom gradnje, z boljšo mehanizacijo in avtomatizacijo delovnih postopkov povzpел v sam vrh slovenskega gradbeništva. Danes smo že največje gradbeno podjetje

moupravne pravice ter tako pri nas ne pridejo v poštev pripombe o »prodaji delovne sile« tujcem. Osnovna pogodba Gradisa z nemškim partnerjem je pozneje služila kot vzorec vsem jugoslovanskim gradbenim podjetjem. Zvezna gospodarska zbornica pa je prevzela skoro nespremenjeno besedilo Gradisove pogodbe in ga priporočila kot vzorec za pogodbe ostalih podjetij.

Ing. Hugo Keržan je v času svojega dela na delovnem mestu glavnega direktorja prispeval v največji meri k izoblikovanju organizacije, ki je

dala vidne rezultate. Dosežki, ki so bili doseženi v podjetju, so tudi plod vztrajnega in aktivnega dela inž. Keržana na njegovem delovnem mestu. V integrirani delovni organi-

zaciji, kot je Gradis, je znal uskladiti interese posameznika s skupnimi interesi za dosego postavljenih ciljev ter tako vseskozi uspešno vodil podjetje Gradis.

Spodbuda za boljše delo

Naše podjetje je dobilo častno diplomo za uspešno gospodarjenje in razvijanje samoupravnih odnosov — Kaj pravi o tem predsednik delavskega sveta podjetja Polde Ilovar

Na tako priznanje, kot je Kraigherjeva nagrada, smo res lahko ponosni vsi člani kolektiva. Končno si lahko enkrat na glas priznamo, da kot podjetje in kolektiv nekaj pomenimo. Najbrž je bil marksiko presenečen, ko je ugledal v časopisih med nagrajenci tudi direktorja našega podjetja.

Če pogledamo ostale nagrajence, priznamo, da o njihovih podjetjih veliko več slišimo, beremo ali vidimo kot pa o našem. Včasih prevelika skromnost tudi ni priporočljiva, posebno takrat, kadar govorimo o predstavljanju in reklami v javnosti. Če se bomo pokazali takšni, kot smo, nas ne bo nihče imel za bahače. Ali pa smo mogoče preveč samokritični? V današnjem času je to dobra lastnost, če jo uveljavljamo povsod. Vendar tudi z njo ne smemo pretiravati. Kakorkoli že, kljub naši »rezerviranosti« se je razvedelo o naših uspehih in nagrada direktorju ter s tem priznanje tudi našemu kolektivu

je vseeno našla pot do nas. Kaj menim o tem predsednik delavskega sveta Polde Ilovar?

— Mislite, da smo si res zaslužili tako pomembno priznanje?

— Prav nič ne bomo neskomni, če priznamo, da nagrado zaslužimo. Naše podjetje dosega že vsa leta nazaj ne samo v tehničnem, ampak tudi v ekonomskem in finančnem pogledu zelo solidne uspehe, ki so povprečni nad povprečnimi rezultati slovenske gradbene operative in daleč nad povprečji jugoslovanskega gradbeništva. Leta 1971 smo ustvarili za 623 milijonov N din celotnega dohodka. Realizacija znaša za ome-

njeno leto 760 milijonov N din, sam dohodek pa 211 milijonov N din. Mislim, da pove dovolj že podatek, da imamo vsako leto vedno večji delež v celotnem gradbeništvu v Sloveniji.

— Nagrado smo dobili tudi zaradi dobre notranje organizacije podjetja. Kaj pa pravite o tem?

— Gradis sestavlja več enot. To so temeljne organizacije združenega dela. Da bi uresničili dopolnila zvezne ustave, smo sestavili osnutek samoupravnega sporazuma o združenem delu in medsebojnih odnosih med temeljnimi organizacijami združenega dela. V tem osnutku je predvideno, kako se bodo urejali medsebojni odnosi in zadeve posameznih enot. Sicer pa delamo pri nas skoraj popolnoma tako, kot določa ta sporazum, že precej mesecev. Pri tem pa moram poudariti, da decentralizacija

(Nadaljevanje na 2. strani)

NAŠ KOMENTAR

Kje so mladi v ZK?

Zveza komunistov je organizacija, v katero so vključeni ljudje, ki jih zaradi njihovih moralnih in delovnih kvalitiet potrebujemo v organizaciji, da bi nam — organizirani prek nje — pomagali še hitreje »pridelati« socialistično družbo. Vendar pa samo plemenitost človeka in delovne roke ne zadoščajo, da bi se družba razvijala tako, kot si mi želimo, ampak potrebujemo zato tudi vedno nove ideje o tem, kako bi ta razvoj hitreje tek. Zveza komunistov je tista, kjer bi se te ideje morale rojevati.

Vendar smo ravno v organizaciji našega podjetja v nevarnosti, da ne bo obdržala svoj primat kot avantgarda. Zveza se vendar mora neprestano obnavljati in pomlajevati. Kako pa bo to zmožna, če vanjo ne sprejemamo mladih ljudi? Od kod bomo črpali nove ideje za delo, kdo nas bo nadomestil, ko bomo odšli? Ali se je kdo pravzaprav že zamislil, da prav naša organizacija ne premore mladih in zakaj ne? Je to le majhna napaka, ki jih delamo vsi toliko vsak dan, ali pa je kaj več?

Nihče ne trdi, da bi morali mlade sprejemati v organizacijo za vsako ceno, da bi se potem lahko pohvalili z ugodno starostno strukturo. Sprejmimo tiste, ki to zaslužijo in od katerih pričakujemo, da nam bodo kot člani ZK veliko dali — svojega znanja, elana in delavnosti! Če takih ne bomo našli, zato pač ne bomo sprejeli nekaj deset drugih, ampak se bomo raje zamislili, kako da jih ni in — ali smo tega sami krivi.

To pa bi bila vseeno preveč črna slika in prav gotovo bomo našli (če bomo hoteli poiskati) v naši delovni organizaciji nekaj mladih, prizadevnih ljudi, ki so po svojih kvalitetah in miselnosti že zdavnaj komunisti, manjka jim le drobna članska izkaznica in naše zaupanje, da jih enakopravno sprejmemo medse.

v Sloveniji in tretje največje podjetje v državi. Imamo sicer zelo razvejano dejavnost, to pa terja specifične napore vodstva da uveljavimo sodobna in učinkovita organizacijska načela. Ravno na pobudo inž. Huga Keržana je bila v podjetju izoblikovana organizacija, ki zagotavlja samoupravno samostojnost naših enot, hkrati pa jih povezuje in usklajuje njihovo dejavnost v integrirano celoto. Razvili smo vrsto uspešnih integracijskih prijemov, ki odločilno prispevajo k učinkovitosti organizacije v celoti: centralna delovna priprava, posebna služba za organiziranje in razvoj ustanovljena je bila vrsta visoko specializiranih obratov za gradbene naprave, polizdelke ali posamezne vrste gradbenih del, v pripravi poslovnih odločitev se poslužujemo vseh sodobnih metod podjetniške analize in informiranja, veliko skrb pa posvečamo tudi izobraževanju zaposlenih in izboljševanju kadrovske strukture.

Tudi v tujini imamo svoje poslovne enote in da njihova organizacija in izvajanje del poteka prav tako uspešno kot doma, gre velika za, sluga prav inž. Keržanu, saj je v glavnem vsa dela vodil osebno. Mi smo prvo slovensko gradbeno podjetje, ki je pričelo izvajati investicijska dela v tujini. Že leta 1964 je sklenilo prvo pogodbo z največjim nemškim gradbenim podjetjem Philipp Holzmann A. G. v Frankfurtu/Main. Zasluga Gradisa pri tem je bila, da je vztrajal pri organski rasti sodelovanja in se ni spuščal v nekontrolirano delovanje, čeprav je naš nemški partner to v časih velike konjunkturalne zahteval.

Zato je bil rezultat poslovanja Gradisa v tujini doslej vedno pozitiven. V svojo zaslugo si tudi šteje, da je že leta 1964 v prvi pogodbi insistiral na takih odnosih, kot jih šele sedaj predvideva v letu 1971 sprejeti »Pravilnik o pogojih, ob katerih smejo delovne organizacije pošiljati delavce na delo v tujino«. Naše podjetje ima za delo v Nemčiji organizirano samostojno obračunsko enoto, v kateri delavci delajo in ustvarjajo dohodek in imajo vse sa-

S proslave ob zaključku del na avtocesti

Dobri kadri prinašajo uspeh

Razvoj vsakega gospodarstva je odvisen od mnogih dejavnikov in eden od njih je tudi ugodna kadrovska struktura. Dober kader prinaša podjetju veliko koristi. Kako pa si ga podjetje pridobi? Lahko na dva načina: redno šolanje študentov na strokovnih, srednjih šolah in fakultetah ali pa po neredni poti — zredni študij, večerne šole, razno drugo dopolnilno izobraževanje in podobno. Od samega podjetja je odvisno, kateremu načinu bo pri izobraževanju dalo prednost.

V našem podjetju porabimo največ sredstev za redno šolanje študentov na srednjih, višjih in visokih šolah. Jasno je, da teh kadrov potrebujemo vedno več, zato vanje vlagamo tudi vedno več sredstev. Ljudi z višjo in visoko izobrazbo imamo še vedno premalo in s štipendiranjem si jih vsaj nekaj zagotovimo za naslednja leta. Letošnja postavka sredstev je nekoliko višja kot lanske, ker so se same štipendije za spoznanje dvignile, povečali so se tudi stroški šolanja delovodskih kadrov, predvideva pa se tudi delno zvišanje raznih šolnin.

Precej sredstev smo namenili tudi za izobraževanje na delovnem mestu in sploh za izobraževanje odraslih. Temu posveča družba vedno več pozornosti in sredstev. V proizvodnji se delovni postopki menjajo, ljudje morajo v kratkem času osvojiti novo znanje, za to pa je potrebno učenje, kar zopet zahteva precej sredstev. V današnjem času hitrega razvoja znanosti in tehnike si ne moremo misliti, da bi znanje, pridobljeno v šoli, zadovoljevalo potrebe po znanju pri delu.

Namen celotnega izobraževanja in vlaganja sredstev v kadre je, da si podjetje zagotovi nove potrebne strokovne kadre in omogoči izobraževanje ter strokovno izpopolnjevanje članov naše delovne skupnosti, ker bo njihova višja strokovna izobrazba in delovna sposobnost prispevala k boljšemu izpolnjevanju proizvodnih nalog podjetja.

Delavec mora imeti nekoliko širše strokovno znanje, kot ga dobi na delovnem mestu. Vedeti mora nekaj o materialu, ki ga obdeluje, poznati mora orodje in stroje, s katerimi dela in podobno. Vse to znanje dobijo delavci na predavanjih in tečajih. Zato smo tudi za te namenili precej sredstev. Ker pa ni vse le to, da človek zna delati na svojem delovnem mestu, problemi podjetja pa ga ne zanimajo in jim ni doreal, smo letos dali poseben poudarek družbeno ekonomskemu izobraževanju. Vsa sredstva, namenjena za izobraževanje pa smo razdelili takole:

Zap. št.	Pozicija — opis	Plan 1972	Plan 1973
I.	Štipendije	720.500	931.400
II.	Poklicne šole (brez učencev)	656.400	877.350
III.	Solnine	150.900	290.000
IV.	Izob. del. mesta (ozki profili)	617.600	796.520
V.	Dopol. izob. specializacija	385.540	404.100
VI.	Izob. v zvezi z zakon. predp.	507.208	666.400
VII.	Družb. ekon. polit. izobraževanje	31.500	249.850
VIII.	Tečaji tujih jezikov	30.000	30.000
IX.	Pripravniki	350.600	350.600
X.	Razne raziskave	15.000	20.000
XI.	Skripta, brošure	25.000	25.000
XII.	Material — oprema	100.000	300.000
XIII.	Strokovne ekskurzije	90.000	120.000
XIV.	Dotacije-prispevki int. sk. — RIS	100.000	125.000
SKUPAJ:		3.799.520	5.186.220

Kaj pravi
Djuro Filipović

Vodstveni delavci pripovedujejo, kako uspešni so sestanki z delavci. Da bi zvedeli še kaj več o tem, smo poiskali sogovornika kar med delavci. Izbrali smo Filipovića Djura, ki je zaposlen v PE Jesenice že od 1964. leta na delovnem mestu PK tesarja.

Ste sodelovali na katerem izmed sestankov?
Na vseh razen na enem, ko sem bil ravno odsoten in nisem mogel priti. So preveč zanimivi, da bi katerega izpuštil.

In kaj je tako zanimivega na sestankih?

Na teh sestankih izvemo vse, kar nas zanima v zvezi z delom, zaslužkom, prehrano itd. S tem, ko nas vodstveni delavci tako informirajo, vemo, na kaj lahko računamo in na kaj ne. To pa je za delovni elan zelo pomembno. Pa še nekaj je zelo važno pri tem. Kar nas bolj zanima, lahko vprašamo in dobimo takoj tudi odgovor in pojasnilo. Če ne takoj, pa v najkrajšem možnem času.

Menite torej, da so taki sestanki potrebni?

O tem ne dvomim. Taki sestanki so zelo potrebni, saj delavci do sedaj niso bili dovolj informirani o stvarih, ki bi jih morali vedeti. Pa še občutek, da nisi samo orodje, s katerim vodilni razpolagajo pri delu, daje voljo in moč pri delu. Prijetno je živeti v okolju, kjer veš, da si kaj in se tudi kdo zanima zate. Moram priznati da vodstveni kader na naši PE ubira pravo pot. Upam in želim, da bo tako tudi vnaprej.

Filipović Djuro

O predlogu smernic družbeno ekonomske politike je pred novoletnimi prazniki razpravljala republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Na tem sestanku je sprejel nekaj važnih stališč in predlogov.

Poudarili so, da morajo izhodišča za ekonomsko politiko v letu 1973 temeljiti na stvarni oceni in bilanci doseženih in nedoseženih predpostavk za razvoj v letu 1972 in ne na zelenih trendih razvoja. V tem letu bomo imeli spremenjene gospodarske razmere. Zaradi tega bo tudi dohodek pod močnim vplivom dogovorjenega oziroma spremenjenega gospodarskega instrumentarija. Zlasti bodo na gospodarjenje in dohodek vplivali nov sistem prispevkov in davkov, zunanje trgovinski in kreditno monetarni sistem pa tudi vsi materialni ukrepi iz skupine predpisov za odpravo nelikvidnosti.

V razpravi so tudi opozorili, da bi morali predpostavke o gospodarjenju v letu 1973 obravnavati bolj kritično in zlasti bolj analitično. Ugoto-

vili so veliko različnost v predvidevanjih glede gibanja osebnih dohodkov med zvezno in republiško resolucijo. Čimprej bo treba najti tudi izhod iz sedanje nestimulativne zamrzitve osebnih dohodkov. Enako teže kot restriktivni ukrepi bi morali dobiti tudi ekonomski ukrepi, ki bi spodbujali rast proizvodnje in zagotavljali uskladenost med ponudbo in povpraševanjem. Tudi je treba določiti načine koncentracije sredstev, kar bi precej pomenilo pri izvajanju ukrepov za čim bolj gospodarno usmeritev investicij.

Omejena je rast proračunske potrošnje in potrošnje v interesnih skupnostih, pri tem pa se vsiljuje vprašanje, kakšne bodo možne rešitve, da se v najkrajšem času izravnajo strukturna nesladja in ure-

dijo razmere zlasti v šolstvu, zdravstvu, otroškem varstvu itd. Sindikat se zavzema za to, da bi ob predvidevanju ukrepov predvideli tudi njihove posledice.

Delavci so odločeni za stanovanjsko gradnjo izločiti in nameniti več denarja. Postavlja se vprašanje ali ne bodo ta prizadevanja razvrednotena, če ne bo skladnosti med tako povečanim povpraševanjem in ponudbo gradbenih materialov in storitev. Razen tega bi morali za zastavljeni obseg gradnje stanovanj težiti, da se čim bolj prilagodi proklamiranim načelom bodočih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu.

Sindikat poudarja, da stabilnejšega gospodarjenja ni mogoče doseči brez enotnega odnosa do omejevanja vseh vrst potrošnje v stvarne okvire. Taka politika bo uspešna le, če bodo v največji meri sodelovali vsi družbeni, ekonomski in politični dejavniki.

Delavcu takojšen odgovor

Na Jesenicah so julija 1971 začeli organizirati redne sestanke z delavci, in to na vsaka dva meseca — Kaj povesta o tem direktor Franc Vovk in komercialni pomočnik Vlado Sanca

Skrb za standard neposrednih proizvajalcev je bila že mnogokrat tema sestankov in sej na vseh ravneh tako v podjetju kot tudi zunaj njega. Pomembno pa je tudi, kako zagotoviti obveščenost delavcev. Kako so rešili ta problem v PE Jesenice, smo zvedeli iz razgovora z direktorjem Francem Vovkom in kom. pom. dir. Vladom Sance.

Kakšna je nova oblika informiranja delavcev, ki ste jo uvedli in kdaj ste začeli z njo?

Franc Vovk: Nikakor ne gre za kakšno povsem novo obliko informiranja, saj so to le sestanki. Ne smemo in ne moremo pa jih enačiti z drugimi sestanki, saj so le-ti vseeno nekaj posebnega. Z organiziranimi sestanki smo začeli julija 1971, čeprav se je kazala potreba po tem že veliko prej. Te sestanke imamo približno na dva meseca. Do takega zaključka smo prišli predvsem zaradi večjega števila delavcev iz sosednih republik, ki niso bili dobro seznanjeni s pravicami in dolžnostmi na delovnem mestu.

In kaj je bistvo teh sestankov?

Franc Vovk: Bistvo je v tem, da damo vsem neposrednim proizvajal-

cem, predvsem pa sektorskim in delovodjem, vse najosnovnejše podatke, ki jih zanimajo in ki jih bi morali poznati. Nepravilnosti, ki se pojavljajo, naj bi bile tako čim krajše, vodstveni delavci pa naj bi z ustreznimi napotki nakazali delavcem, kaj je prav in kaj narobe. Na teh sestankih ne govorijo samo predstavniki delovnega predstvedstva, ampak vsak, ki to na sestanku želi. Vsak izmed prisotnih lahko zastavi vprašanje, na katero dobi vedno tudi odgovor. Če ni možen takoj, v naslednjih dneh ali pa na prihodnjem sestanku.

In kako potekajo ti sestanki?

Vlado Sanca: Tako kot na drugih sestankih tudi tu najprej izyolimo delovno predstvedstvo, katerega predsednik sem bil do sedaj vedno jaz. Vzrok temu je prav gotovo v tem, da dobro obvladam srbohrvatski jezik. Za marsikoga bo malo čudno zvenelo, da uporabljamo na teh sestankih prav ta jezik za »uradni« in ne slovenskega. Toda gledano po strukturi udeležencev sestankov je veliko več delavcev iz drugih republik kot domačih in zato tak način komuniciranja. Delavcu prikazemo stanje na način, ki mu je razumljiv in dostopen. Tu pa je važen tudi jezik in pa preprostost podajanja.

Naši sestanki obsegajo najprej poročila, in sicer tehnična o poteku proizvodnje po objektih (časovno, finančno in rokovno), o HTV zaščiti, o nesrečah pri delu, o izostankih, dopustih, normah in realizaciji proizvodnje. Nato sledi finančno poročilo z obračunom dohodkov, gibanje osebnih dohodkov, formiranje skladov, plačila s strani investitorja in uspeh poslovanja. Na zadnji seji smo posebej obravnavali še o formiranju TOZD. Ob koncu sestanka pa je vedno še debata.

Kako ste zadovoljni z uspehi sestankov?

Franc Vovk: Da so sestanki potrebni in koristni tako za vodstvene delavce kot tudi za delavce, ni nobene dvoma več. Pri tem moram poudariti izjemno požrtvovalnost predvsem Vlada Sance, ki je bil iniciator teh sestankov, Božidara Lukača in Ljube Tarmana, ki vestno sodelujejo in vodijo te sestanke. Nesporazumov s strani delavcev je vse manj. Sproženi in prediskutirani problemi dajejo zadovoljstvo tako vodilnim kot delavcem. Seveda vse vedno ni sprejeto. Pri tem se predvsem zavedamo, da delavcu z rezultati pokažemo na izrečene obljube in zastavljene cilje. S tem ga posredno opozarjamo na to, da bodo tudi njegovi problemi rešeni, še posebej, če sta obe strani zainteresirani za to.

In kako vam je to uspelo?

Franc Vovk: Za vsakega delavca je najbolj pomembno, da zadostimo naslednje tri pogoje in z njim ne bo nobenih problemov več: po delu in med njim dobro prehrano, za delo

ustrezne osebne dohodke in pa primeren prostor za bivanje in spanje. Ker smo z zgraditvijo nekaj blokov in novo menzo na Jesenicah že dosegli skoraj vse tri cilje, tu ni več takih problemov. Zato pa so toliko večji v Kranju, saj smo se kar s polovico proizvodnje preselili v gorensko metropolo. Tudi tu že delamo na tem, da bi uredili za delavce prehrano in stanovanje. En blok za 120 delavcev bo že letos aprila gotov, menza in drugi blok pa v prihodnjem letu.

Kolikšna je udeležba na teh sestankih?

Vlado Sanca: Čeprav so sestanki vedno izven delovnega časa, je presenetljivo, da je na vseh izredno velik obisk predvsem delavcev, medtem ko je zanimanje administrativnega in tehničnega kadra precej manjše.

Glede na resnično izboljšane odnose tako med vodstvenim kadrom in delavci kot tudi med delavci samimi lahko nekaj svetujete drugim PE v Gradisu?

Franc Vovk: Tak direkten način kontaktiranja vodstvenih kadrov z delavci je prav gotovo koristen. Z upanje delavcev si s takim načinom lahko le pridobimo. S tem, ko delavca informiramo o njegovih problemih, je polovica dela opravljena. Potrebno mu je le še pojasnilo. Zato tudi ni več tako burnih razprav o neplačanih dopustih, dobičkih in podobnih stvareh, ker je delavec na teh sestankih informiran o vsem tem. Predvsem v zadnjem času je kritika s strani delavcev vse bolj objektivna, kar je že nekakšen rezultat vseh teh sestankov. Zato smatram, da bi podobne sestanke lahko uvedli na vseh naših poslovnih enotah v Gradisu, saj bi tako koristili sebi in celotnemu kolektivu.

Da, koristi teh sestankov vsekakor so, predvsem za poslovno enoto. Na to kažejo tudi rezultati. Toda ali samo zanjo? Kaj ne bi bilo mogoče marsikateri problem, o katerem so morda razpravljali celo višji organi samoupravljanja podjetja, rešiti na podobnem sestanku? In zakaj ne bi tudi v vseh drugih poslovnih enotah Gradisa izkoristili te možnosti?

M. Krnc

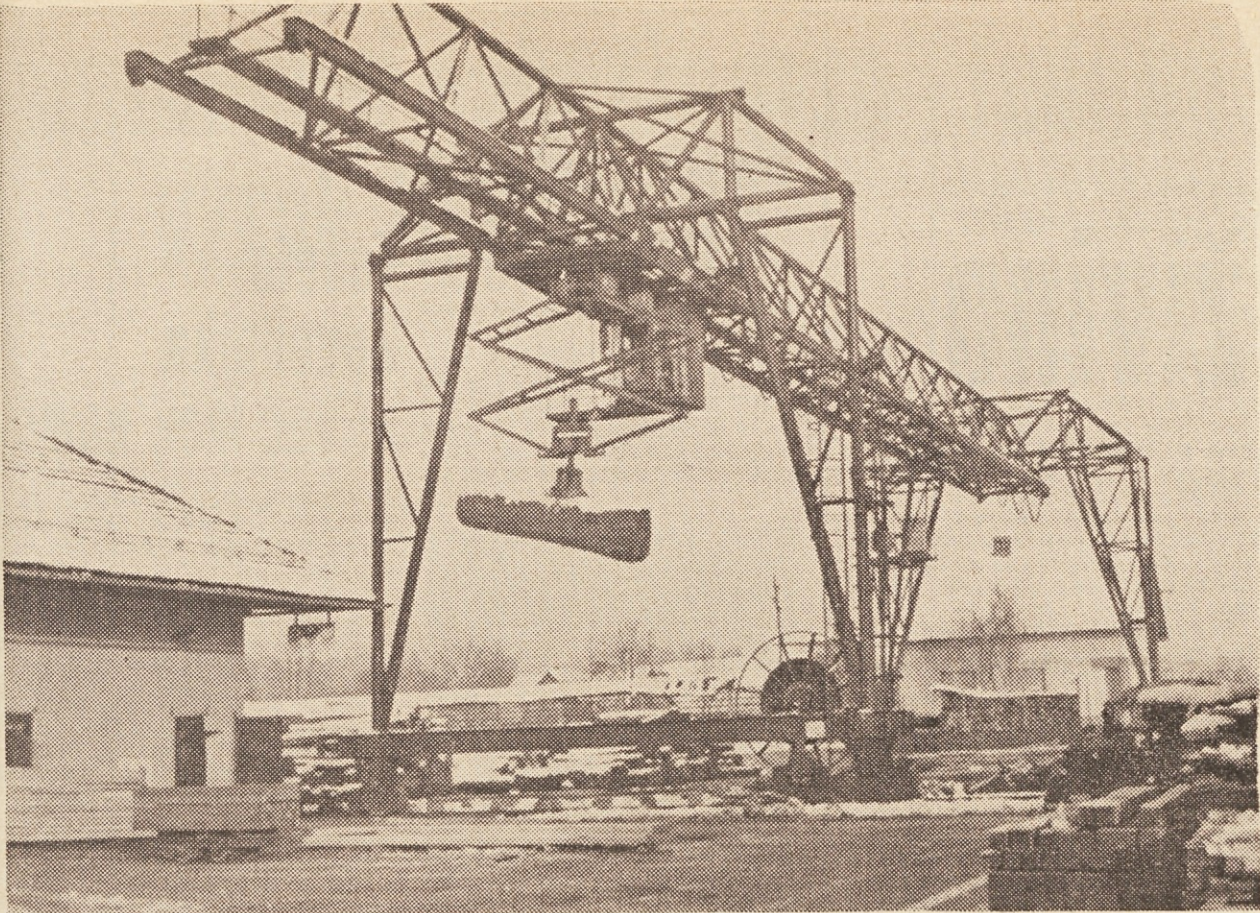
NADALJEVANJE

NADALJEVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

v poslovanju podjetja in izvedena organizacija samoupravljanja zagotavlja nenehni razvoj samoupravljanja in postavlja hkrati večje zahteve po odgovornosti izvoljenih organov upravljanja in drugih za uspešnost poslovanja v vsaki enoti in celotnem podjetju kot celoti.

Priznanje je torej zaslužno, za naprej pa nas še bolj obvezuje, da nadaljujemo po izhojeni poti in si vsak po svoji moči prizadevamo za še večji ugled in uspeh podjetja kot celote v naši družbi.

Portalni žerjav med delom

Poglavitna produktivnost

Tehnološke izboljšave se lesno industrijskemu obratu v Škofji Loki že obrestujejo — Smise! ni v večanju števila zaposlenih, ampak v večanju produktivnosti

Vsem tistim, ki nas ne poznajo dovolj, naj se predstavimo, sicer le v skupih podatkih, čeprav je predstavljanje v krogu podjetja malce neumestno.

V okviru podjetja Škofjeločani (180 nas je) sicer ne predstavljamo veliko, smo pa tukaj, delamo, se razvijamo, živimo in ustvarjamo.

Tudi v fakturirani realizaciji celotnega podjetja (I. polletje 1972) ne predstavljamo veličine, čeprav smo na 8. mestu med 16 poslovnimi enotami, smo pa na prvem mestu od 6 obratov podjetja, kar pa je v razvoju našega obrata že zelo lep napredek.

Naš moto ni ravno povečanje števila zaposlenih in s tem povečanje realizacije, pač pa omogočiti tehnični napredek in zvečati produktivnost sedaj zaposlenih članov kolektiva.

Ze nekaj let si močno prizadevamo odpraviti največje vrzeli v tehnični opremljenosti in tehnologiji izdelave, kar pa nam le počasi uspeva, čeprav smo vsako leto iz sredstev za OD namenili precejšen del v poslovni sklad za investicije. Nekateri večje tehnološke izboljšave nam že dajejo rezultate in ti nas spodbujajo k še večjemu prizadevanju.

Večja rekonstrukcija primarne predelave v letu 1968 se nam je že obrestovala samo s tem, da smo pred rekonstrukcijo razžagali letno 4000—5000 m³ hlodovine, v letu 1971 pa smo pri približno istem številu zaposlenih delavcev v primarni predelavi razžagali kar 16.800 m³ hlodovine.

Z rekonstrukcijo skladišča hlodovine, kjer je največja investicija nabava portalnega žerjava, pa bomo nadalje povečali kapaciteto primarne predelave in hkrati znatno izboljšali produktivnost.

S portalnim žerjavom na skladišču hlodovine bomo predvsem zmanjšali stroške razkladanja in sortiranja hlodovine, povečali bomo kapaciteto primarnih strojev in ne nazadnje olajšali izredno težko delo delavcem na skladišču hlodovine, kakor tudi omejili poškodbe pri delu, ki so pri ročni manipulaciji s hlodovino pogostne in marsikdaj s trajnejšimi hudimi posledicami.

Portalni žerjav ima nosilnost 8 t na vitlu in 3 t na hidravličnem grablцу. Razpetina med nogama je 39 m, višina do mačke žerjava pa 11 m.

Z opremo skladišča hlodovine z ročicami višine 2 m ima ta teoretično kapaciteto 16.000 m³ oz. 6.500 m³ manipulativne kapacitete. Z žičnimi vrvmi lahko razložimo tovor hlodovine ca. 10 m³ naenkrat, s hidravličnim grablcem pa po 1—3 hlode, odvisno od premera.

Z uvedbo portalnega žerjava v tehnologijo primarne predelave se je število zaposlenih na skladišču hlodovine zmanjšalo od 12 na 8 delavcev, delo pa znatno olajšalo, še zlasti če ugotovimo, da so delavci razkladali in kotatili hlodovino v vsakem vremenu in na prostem, danes pa v zaprti in ogrevani kabini žerjava.

Samo v letu 1970 se je na skladišču hlodovine poškodovalo 8 delavcev od 12 zaposlenih, ki so skupaj izgubili 980 delovnih ur, kar pa je bilo skrb vzbujajoče veliko, kljub res izredno nevarnemu delu pri ročnem razkladanju hlodovine, za kar pa smo prepričani, da se ne more in ne sme ponoviti.

Taki in podobni rezultati investicijskih naložb nas že v naprej spod-

bujajo k investiranju, čeprav se je potrebno dostikrat odpovedati tudi delu osebnih dohodkov.

Cegnar ing. Franc

V družbi upokoјencev in njihove harmonike

Ze štiri ali pet let nazaj si sindikat mariborskega gradbenega vodstva nalaga prijetno dolžnost, da enkrat na leto povabi svoje upokoјence na srečanje, kjer ponavadi obujajo spomine na delovna leta pri Gradisu ali pa izvedo kaj o poslovanju svoje poslovne enote tudi v tem času, ko oni že ne sodelujejo več aktivno pri njenem gospodarjenju.

Letošnje leto je bilo to srečanje prav tako veselo kot lani ali pa še bolj. Zbrali so se v samskem domu in vsi tisti, ki jim je zdravje dopuščalo, te male slovesnosti niso hoteli zamuditi. Med njimi je bil tudi najstarejši upokoјenec tov. Mahanjc, ki gre letos že v 87. leto. Upokoјil se je leta 1950, ko so imeli še gradbišče na Teznem.

(NE)ENAKOST?

Kolikokrat slišimo znani izrek: na mladih stoji bodočnost! Koliko generacij ga je že slišalo in koliko jih še bo! Vsaka teh generacij je doživela tudi povsem naravni proces živih bitij — staranje. In tudi vse posledice tega procesa.

Tudi danes ni nič drugače in prav je tako. Te posledice pa so lahko za koga manj značilne, za druge pa so, to velja predvsem za neposredne proizvajalce, zelo opazne. Ta proces ima nedvomno velik vpliv v današnjih razmerah tudi v našem podjetju, predvsem na področju proizvajanja, odnosov in delitve osebnega dohodka. Cutimo določen razkorak med mladimi in starejšimi delavci v podjetju, čeprav to še ni zaostreno. To seveda ni značilno samo za naše podjetje. V podobnih, oziroma po težavnostni stopnji sorodnih podjetjih, je ta problem prav tako prisoten.

Ta razkorak ima več značilnosti. Prva je vsekakor fizične narave. Poklicne bolezni in predčasna izčrpanost pestijo veliko naših delavcev in ni malo takih, ki iščejo, sicer neradi, rešitev v predčasnem, oziroma invalidski upokoјitvi, ki pa je vse drugo kot zadovoljujoča za prizadete — tako psihološko kot materialno.

Druga značilnost ki je posebno občutljive narave in po mnenju prizadetih vse preveč prisotna, je nagrajevanje. Le-to ima vse bolj, kar je vsekakor zelo pozitivno, značilnosti nagrajevanja po normativih (akordih). A prav tu prihaja do prvih razlik na relaciji mladi—starejši. Čeprav delovne izkušnje starejših ne kaže zametavati in imajo prav gotovo svoj vpliv, pa vendarle fizične sposobnosti in zdravstveno stanje mlajših prav pri tej obliki nagrajevanja skoraj v večini primerov odločilno vplivajo na dohodke posameznikov. Če k temu dodamo še to, da se marsikje tudi ta sposobnost jemlje kot osnova za merila pri določevanju starnih osnov, je popolnoma jasno, da so starejši delavci v položaju, za katerega ne moremo trditi, da je nepravilen, pa tudi nasprotnega ne, čeprav brez svoje krivde in v tistem obdobju, ko je tako rekoč vsak dinar več ali manj odločujoč pri odmeri osnove za pokojnino.

Vsi vemo, da so leta po vojni zahtevala prav od gradbenih podjetij največje napore pri izgrajevanju porušene domovine. Ni malo takih, ki so v našem kolektivu že od ustanovitve dalje, veterani podjetja in svojega poklica. Pri podjetju so sodelovali v svojih mladostnih dneh, bili so kos še tako zahtevnim nalogam; delovni dan ni nikoli trajal samo osem ur. Njihov prispevek Gradisu in domovini je nedvomno velik in si prav gotovo zaslužijo večjo pozornost. Na nič kolikih sestankih je bil ta problem registriran, nič koliko razumevanja zanj, spodbudnih besed, sugestij itd., vendar vselej brez konkretnih rešitev.

Ponekod skušajo reševati ta problem s premetitvijo na lažja delovna mesta, kar pa povzroči manjše osebne dohodke, a tudi teh delovnih mest ni veliko. In še obilico poguma je potrebno za to, ali ne?!

Ko tako nekateri ne morejo več v korak, nas postavijo v položaj, iz katerega ne znamo, oziroma ne moremo. Postanejo vprašanje naše vesti, postanejo vprašanje nas mladih: Ali bo tudi moja, danes še mlada generacija, doživela isto usodo? Menim, da smo dolžni prizadevati si, da naše starejše sodelavce obvarujemo občutka, da so v neenakem položaju, da se njihovo delo ne ceni, da je pozabljena njihova mladostna aktivnost.

Zeleti bi enotno akcijo v podjetju; organizacija sindikata ima tu nedvomno svojo vlogo in interes. Prav bi bilo, da bi kdaj postavili na dnevni red to vprašanje tudi organi samoupravljanja na nivoju podjetja.

Te zelo splošne ugotovitve zvenijo morda precej grobo, vendar imajo namen prikazati problem, ki vsekakor obstaja, in spodbuditi vse pristojne, da kaj store.

MARIO HERNEC

Še drugi letošnji nosilci nagrade Borisa Kraigherja

Jože Gerbec

Jože GERBEC je bil rojen 19. junija 1914 v Sapjanah pri Ilirski Bistrici. Pred vojno je obiskoval gimnazijo, nakar se je zaposlil kot pripravnik na pošti v Kranju, kjer je ostal od spomladi 1939 do pomladi 1941. Aktivno je sodeloval v NOB. Po vojni je bil vojni delegat pri ptt za Stajersko, upravnik pošte Maribor 2 leta 1951 pa je bil imenovan za direktorja Direkcije ptt Ljubljana, pozneje Podjetja za ptt promet Ljubljana. Od leta 1960 dalje je direktor Skupnosti ptt podjetij Slovenije oz. glavni direktor Združenega ptt podjetja Ljubljana. Zelo aktivno deluje v številnih družbeno-političnih in samoupravnih organih in je nosilec več visokih vojnih in civilnih odlikovanj, med drugim tudi reda dela z rdečo zastavo.

Anton Petkovšek

Anton PETKOVŠEK je bil rojen 14. februarja 1920 v Logatecu. Pred vojno je dokončal državno dveletno trgovsko šolo v Ljubljani. Sodeloval je v NOB, po vojni pa v letih 1945 do 1953 vodil tovarno pohištva Jelka v Begunjah, tovarno vezanih plošč Javor v Pivki in trgovsko podjetje Les v Ljubljani, bil pa je tudi glavni komercialni direktor Lesne industrije Slovenije. Leta 1953 je postal prvi direktor KLI Logatec, leta 1962 pa je generalni direktor »Slovenijales«. Bil je republiški in sedaj že drugič zvezni poslanec v gospodarskem zboru. Je nosilec več domačih in tujih odlikovanj, med drugim tudi reda dela z zlatim vencem. Opravlja dolžnost častnega konzula Centralne afriške republike.

Ivo Tomazič

Ivo TOMAZIČ je bil rojen 31. januarja 1919 v Gor. Bistri pri Slovenski Bistrici. Po vojni je dokončal višjo šolo za organizacijo dela. Sodeloval je v NOB, po vojni pa je najprej opravljal razne vodilne dolžnosti v bivšem okraju Smarje. Nato je bil upravnik zadrug v Smarju in v Rogški Slatini ter deloval na združni zvezi Poljčane. V letu 1949 in 1950 je bil pomočnik poverjenika za državne nabave pri Oblastnem odboru Maribor, po njegovi ukinitvi pa je bil poverjenik za nabave, trgovino in gostinstvo okraja Poljčane. Sredi leta 1952 je bil okraj odpravljen, nagrajenec pa je prevzel mesto direktorja podjetja »Perutina« iz Ptujja ki ga od tedaj dalje vodi. Je nosilec reda dela s srebrnim vencem.

Svetozar Vesnaver

Svetozar VESNAVER je bil rojen 23. decembra 1916 v Bujah. Končal je srednjo tehnično tekstilno šolo, po vojni pa diplomiral na prvi stopnji VEKS v Mariboru. Aktivno je sodeloval v NOB. Od leta 1945 do 1963 je bil na vodilnih mestih v Mariborski tekstilni tovarni, med drugim kot tehnični in glavni direktor. Iz podjetja je bil leta 1963 premeščen na mesto predsednika okrajne gospodarske zbornice v Mariboru, po njeni ukinitvi pa je med drugim bil tudi direktor »Volne« iz Laškega. Od konca leta 1963 dalje je ponovno glavni direktor MTT. Je član številnih organov republiške in zvezne gospodarske zbornice, bil večkrat občinski odbornik in je nosilec več odlikovanj, med drugim reda dela s srebrnimi žarki.

Gradisov hotel A kategorije za živino

Za Agrokombinat Lenart je PE Maribor rekonstruirala hleve v Šetarovi — V petih najsodobnejše opremljenih hlevih bo prostora za 1500 telet

Pred več leti je bilo moderno, da so živino (govedo) vzrejali v odprtih hlevih. Že tedaj smo celo mi »zidarji«, posebno pa še tisti s kmetov, ki vzrejo boljše poznajo, malo čudili. Ker o pravilnosti vzreje na ta način mi takrat nismo mogli in ne moremo niti sedaj soditi, kaj je prav in kaj ni, smo prepustili to strokovnjakom.

Kasneje se je namreč izkazalo, da ta način le ni najbolj primeren. Takrat pa so obstajali še drugi načini — na primer način globokega nastilja (pri tem načinu se gnoj »kida« le dva do trikrat letno); govedo pri tem načinu ni vezano, ampak stoji prosto po 10—15 glav skupaj v boksih, ki so medsebojno ločeni z lesenimi ograjami. Vendar pa tudi ta

pa se pomeša z vodo in zemljo in živina tako ni nikoli na suhem. Tako je bilo tudi pri Agrokombinatu Lenart v Slovenskih goricah na hlevih v Šetarovi. Vodstvo Kombinata je stalo pred težko nalogo: kaj zdaj. Odločili so se, da hleve rekonstruirajo. Direktor kombinata ing. Daniel Šprah in ing. Tumpej iz živilnorskega zavoda v Ptuj sta prišla

zamisel so statično in gradbeno obdelali ter »spravili na papir« ing. Bojan Spes, ing. Franc Gačnik in ing. Vedlin.

V vsak deset metrov širok in petinsedemdeset metrov dolg hlev smo napravili dva vzdolžna kanala širine 3,14 metrov z armiranimi stenami debeline 15 cm. Vsak kanal ima dve kaskadni stopnji, visoki 35 cm in zob (15 cm), ki zadržuje gnojnico. Kanal je na nižjem delu globok 85 cm, na najglobljem pa 1,55 metrov. Prečno nanj so postavljeni sekundarni nosilci dimenzije 20/30 cm na razmaku 2,17 metrov, nanj pa trapezne prednapete betonske rešetke dimenzije 8/13 cm z razmakom 4 cm. Tako živina lahko na njih stoji brez bojazni za parklje, obenem pa blato in gnojnica med regami prepada v kanal. Ko se le ta napolni do višine roba (15 cm), se blato pretaka proti koncu hleva in teče po rampi v odprto laguno. Iz te potem črpajo po potrebi gnoj za gnojenje obdelovalnih površin. V vseh hlevih smo namestili tudi nova krmilna korita, ograjo med boksi in napajalnike, tako da je sedaj hlev moderno opremljen. Hlev sprejme približno 300 telet, torej bo skupno v vseh petih hlevih 1500 telet. Ko jih sprejmejo od kooperantov, so težki 150 kg, ko pa so godni za zakol, pa 400—450 kg.

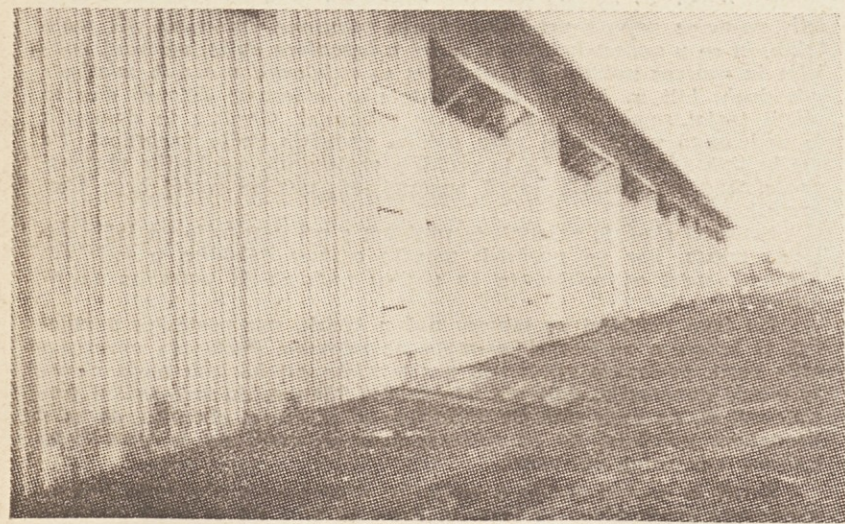
En človek lahko skrbi za 600 glav živine; pri tem odpade odstranjevanje gnoja, živina pa se tudi napaja sama. Ostane mu le krmjenje. Pa še tu povejmo nekaj, kar se ne sliši vsak dan. Govedo krmijo z močnimi krmili, s silažo in za poslastico še s kurjimi odpadki (baje imajo to teleta najraje, ker vsebujejo veliko žvepla), ki uravnava prehrano.

Nosilce za hlev smo izdelali v betonarni, pa tudi beton vozimo iz betonarne na Pobrežju, čeprav je 25 kilometrov daleč. Večjih problemov pri gradnji ni; dva hleva sta že naseljena, ostali trije pa bodo končani do sredine marca. Tak način gradnje in tako opremljen hlev je po sedanjih uzancah kategorije A — DE LUXE.

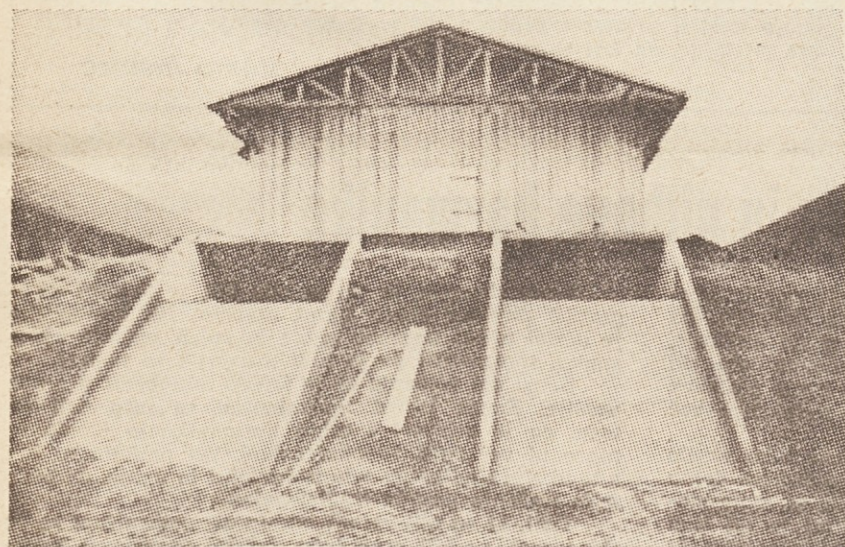
Na gradbišču je bilo zaposlenih povprečno 25 ljudi. Tu so bili tudi naši stari asi — delovodja Ferlinc in brigadirji Kšela in Hari, katerim gre vsa zahvala, da delo v redu in hitro poteka, seveda v zadovoljstvo investitorja in nas.

Tak način vzreje je najsodobnejši in že se pojavljajo drugi interesi, da tudi njim izboljšamo razmere. Razgovori potekajo že s kombinatom v Gornji Radgoni, da bi tudi tam napravili rekonstrukcijo. To pa pomeni za investitorja več prirastka, za nas pa delo, oziroma lepši kos pečenke, če ne bodo vsega odpeljali k sosedom.

M. Starovasnik

Del odplakovalnega sistema pri novem hlevu v Šetarovi

Iz senika je nastal moderen hlev

način ni bil najbolj primeren, posebno na terenu, ki ne vpija gnojnice ali pa je talna voda visoka. V tem primeru živina pohodi nastelj, le-ta

na mariborsko gradbeno vodstvo z že izdelano zamisljo rekonstrukcije, katere podloga naj bi bilo rešetkasto stojišče in odplakovalni sistem. Ta

Varčevanje ne sme iti na račun delavca

Smernice pisma ne smejo vplivati na varčevanje pri varnosti in zdravju delavca

Vsi proizvajalci v podjetjih, to so vodje in organizatorji dela ter delavci — neposredni izvajalci, skušajo razumeti globok pomen smernic pisma, ki sta ga naslovila na delovne ljudi Jugoslavije predsednik Tito in Izvršni biro predsedstva ZKJ.

Mnogi v podjetjih vedo in razumejo, da gre pri nadaljnjem razvijanju samoupravnih odnosov, pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov tudi za ureditev drugih, prav tako važnih torišč človekovih teženj in prizadevanj; za ustrežnejše delovne pogoje, za zdravje, življenje in varnost vseh, ki delajo. Taki elementi pogojujejo in omogočajo vsestranski razvoj delavskega razreda.

Na vseh ravneh se poudarjajo varnostni pogoji dela, da bi ljudje na varen in zdrav način dosegali boljše proizvodne rezultate, vendar pa varovanje človeka pri delu ne sme ostati samo splošna deklaracija, kot se to na žalost prepogosto dogaja.

Ena najvažnejših smernic pisma predstavlja prav varčevanje in štednja na vseh ravneh, vendar pa varčevanje nikakor ne bi smelo iti na račun varnosti in zdravja delavca,

saj se marsikje dogaja, da najprej začnejo varčevati pri varnosti, pri strokovni literaturi in vzgoji za varno delo. Analize so pokazale, da ima varčevanje smisel predvsem na drugih področjih, kot npr.: če bi povečali produktivnost dela za 2% (pri čemer igra varstvo pri delu pomembno vlogo), bi ustvarili v vsej državi 3 milijarde N din več, to pa bi zadostovalo za 15.000 novih dvo-sobnih stanovanj, če pa bi razpoložljivi čas pri delu izkoristili 80% namesto 60%, pa bi kar za 18% povečali narodni dohodek. Če bi pravočasno zaključili vse začete investicije, bi s tem pocenili najmanj za 15—20%. Vsako leto izgubimo v Jugoslaviji 50 milijonov delovnih ur, od česar odpade 30 milijonov ur na neopravičene izostanke, in če bi, končno, zmanjšali tudi materialne stroške, zlasti tam, kjer so previsoki, za 1%, bi prihranili 1,8 milijarde N din.

Sedaj je nastopil pravi trenutek, da vodilni ljudje v podjetju ugotovijo, da je varstvo pri delu eden od ključnih elementov v proizvodnosti posameznika in v produktivnosti organizirane celote. Družbena osvešče-

nost vodilnih ljudi mora biti taka, da bodo s svojimi pravičnimi stališči pomagali, da bo delovni človek tisti, ki bo podredil in izkoristil gospodarstvo in ne narobe.

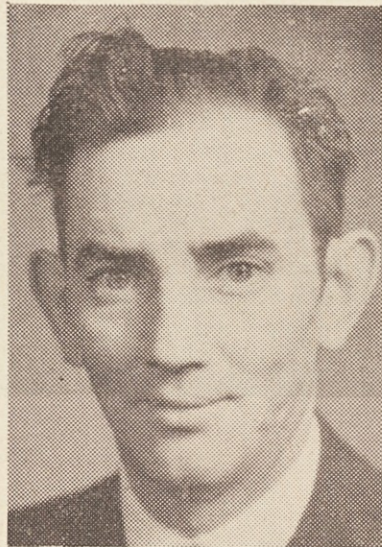
Pri našem podjetju se vsako leto vlaga veliko milijonov za varstvo pri delu, delavcem so npr. vedno na razpolago vsa mogoča varovalna sredstva, vendar so še ljudje, ki mislijo, da so določena vlaganja v varstvo nepotrebna in omejujejo sredstva za varstvo pri delu. Z druge strani pa moramo priznati, da bi bila lahko tudi ta velika sredstva boljše izkoriščena, če bi bila pri vseh delavcih zavest in odgovornost večja. Tako so npr. osebna varovalna sredstva, kot so čevlji, rokavice, delovna obleka, čelada in pod., ne čuvajo tako, kot bi bilo treba, če pa se ne uporabljajo ali pa ne uporabljajo na ustrezen način, se pa povečuje pogostost in resnost poškodb, s tem pa se samo povečujejo nepotrebni stroški.

Pismo obvezuje vse nas — od neposrednih proizvajalcev pa do vodilnih ljudi — da zategnemo pas, da varčujemo in štedimo tam, kjer je to potrebno in mogoče.

Prerana smrt Alojza Zdravca

Nekaj pred novim letom nas je po hudi in zahrbtni bolezni za vedno zapustil Alojz Zdravec, kvalificiran betoner na PE Jesenice.

Rodil se je 10. 9. 1927 v Turnišču v Prekmurju. Brž ko je odrasel, je odšel iz domačega kraja, da bi si našel zaposlitev in boljši zaslužek. Ustavil se je pri Gradisu na Jesenicah, kjer bi bil le-

Alojz Zdravec

tos že dvajseto leto. Tudi žena, ki je prav tako iz Prekmurja, je leta 1955 prišla za njim in se zaposlila pri Gradisu.

Vsa leta je bil izredno prizadeven, vesten in skrben. S svojim delom si je pridobil kvalifikacijo betonerja. Čeprav je bil le malokrat na bolniški, se je po tritedenskem zdravljenju v Rogški Slatini dobro počutil. Hotel je uresničiti svoje želje in si zgraditi hišico. Se na bolniški postelji zadnje dni pred smrtjo se je zanimal za delo v betonarni, kjer je delal, ko so ga obiskali njegovi sodelavci. To dokazuje, kako priljubljen je bil med njimi.

Tak kot pri delu je bil tudi doma. Tih, miren in nadvse skrben mož in oče, je vse prezgodaj zapustil svoj dom. Oba, še posebej pa 11-letni sin Lojze, ga bosta zelo pogrešala. Prikrajšana bosta za tiste tople besede, ki jih je vedno imel za svoje najbližje. Poznal je le delo in dom. Zato je njegov odhod boleč tako za sodelavce, predvsem pa za neotolažljivo ženo Marijo in sina Lojzeta, ki ga je imel tako rad.

Naj počiva v miru in lahka mu naj bo prekmurska zemlja. Ohranili ga bomo v lepem spominu kot dobrega tovariša in skrbnega očeta!

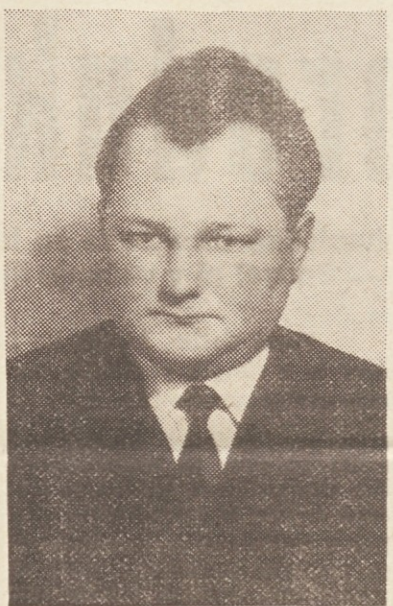
Toneta Zavodnika ni več med nami

Prejšnji mesec smo pospremili na zadnjo pot našega sodelavca Toneta Zavodnika, zaposlenega v KO Ljubljana.

Rodil se je leta 1939 v Mlačevem. Otroška leta mu niso bila preveč rožnata, saj je začel odrasčati v najhujših letih — v času vojne. Pa vendar je tudi to minilo in po vojni je začel hoditi v šolo ter jo tudi dokončal. Kot gradisovca smo ga sprejeli medse leta 1955, ko je začel tudi s svojim ukom za poklic. Najprej je postal ključavničar, nato pa si je pridobil še visoko kvalifikacijo.

S svojo pridnostjo in lepim odnosom do sodelavcev je bil prisrčen in vzoren sodelavec. Kot človek bo nenadomestljiv med nami, še bolj pa ga bo pogrešala njegova mala družinica, ki ga je tako prezgodaj izgubila. Kar težko je razumeti, da morajo za vedno oditi iz naših vrst tako mladi sodelavci, s toliko življenjske sile in vedrine.

Vsi se ga bomo spominjali kot dobrega tovariša in človeka, ki je bil vedno z voljo in veseljem na svojem delovnem mestu.

Tone Zavodnik

Radi bi dosti dela

Kadar praznujemo, je vedno zadaj kakšen uspeh, velik dogodek ali podobno. Praznovanja vendar ne pripravljamo vsak teden in za vsako figo. Če pa je že kje tako, pri nas prav gotovo ni. Pa vendar smo imeli v zadnjem času veliko slavlje tudi pri nas; povod zanj je bila otvoritev avtoceste od Vrhnike do Postojne. Tak dogodek je pa že vreden, da ga proslavimo! »Nizke gradnje«, ki so delane na avtocesti, so ob zaključku, oziroma ob otvoritvi avtoceste pripravile proslavo, na kateri so predstavile svoje delo in uspehe v zadnjih dveh letih. V tem času so se res izkazali. Ker pa je bilo na samih proslavi bolj malo izrečenih besed glede nadaljnjih načrtov te poslovne enote, smo vprašali zanje direktorja ing. Boltežarja Hvastjo.

— Kaj dela vaš kolektiv v tem času?

— Na odseku avtoceste Vrhnika—Postojna smo dela končali in se preselili na štajerski odsek. Pravzaprav nam je delo na avtocesti skoraj edini posel, ki pa je zato toliko bolj obsežen. Poleg tega delamo še v Dupleku, in sicer most čez Dravo. Ta dela nam nekako zaposlujejo dve tretjini zmogljivosti, morda tudi malo manj.

— Na notranjskem odseku ceste je pod »rokami« vaših delavcev nastal velik objekt — viadukt Ravbar-komanda; seveda tudi drugi niso nepomembni. Tega omenjamo zato, ker je pač najbolj znan in tudi največji. Ali boste tudi na štajerskem odseku zgradili kaj podobnega?

— Tudi tu delamo nekaj viaduktov. Kar šest jih bo. To so viadukti Devina (80 m), Vrhole (240 m), Preloge (560 m), Škedenj I (440 m), Škedenj II (400 m) in Slatina (440 m).

— Povejte nam kaj več!

— Objekti so tipske konstrukcije z montažnimi prednapetimi nosilci

in montažnimi voziščnimi ploščami, kot je na primer viadukt Ravbar-komanda. Za te objekte smo dali izdelati novo montažno konstrukcijo, saj so bile dosedanje zastarele. Nova konstrukcija bo omogočila hitrejše in varnejše delo.

— Pa še nekaj značilnosti teh viaduktov:

— Viadukt Devina je kontinuirana ploščata konstrukcija, betonirana na kraju samem. Tehnično najzahtevnejša izvedba bo na viaduktu Škedenj I. Največji razpon bo namreč velik kar 120 metrov. Gradili bomo po sistemu proste konzolne gradnje, in sicer bo tako narejen v dolžini 240 metrov, preostali del objekta (200 metrov) pa bomo zgradili po sistemu montažnih nosilcev — tako kot druge viadukte. Poleg teh večjih viaduktov bomo gradili še manjši objekt, dolg 63 metrov, po enakem sistemu kot Devina.

— Predstavite ta dela še v dinarjih.

— Skupa vrednost teh del je 128 milijonov. Lani smo od te vsote že realizirali približno 9 milijonov dinarjev, tako za naslednja leta ostane še 120 milijonov.

— Tako so vaši načrti za naprej še vedno vezani predvsem za avtocesto?

Da bi enota lahko uspešno izkoristila vse svoje kapacitete, se v okviru GAST dogovarjamo še za nekatera dela na avtocesti. Za zemeljska dela ob viadukih Škedenj I in Škedenj II se dogovarjamo s Slovenijo cestami, z gradbenim podjetjem Primorje pa za gradnjo nadvozov na četrtem odseku avtoceste Hoče—Levec. Pričakujemo pa tudi, da bo v sredini letošnjega leta razpisana gradnja turbinskega stebra za osmi agregat pri elektrarni Fala. Glede na izkušnje, ki jih imamo pri tovrstnih gradnjah, upamo, da bomo na tej licitaciji uspeli.

Osební dohodki niso vzrok fluktuacije

Našega podjetja sicer ne primerjamo radi z drugimi, kadar bo pokazala primerjava slab rezultat, včasih pa tudi to ne bi bilo odveč, če bi potem iz primerjave potegnili pametno rešitev. Kadar govorimo o fluktuaciji delovne sile v podjetju, bi bilo priporočljivo pogledati malo okoli in priznati, da pravzaprav nikjer delavci niso tako »nestanovitni«. Več kot tisoč ljudi zaposlimo vsako leto in približno tako število jih gre proč. Zakaj? Ali res samo zato, ker je gradbeni poklic težak? Koliko smo krivi mi — podjetje in koliko si preveč obetajo delavci, ko stopijo v službo?

Zadnjič smo v Mariboru na gradbenem vodstvu srečali tovariša Franca Senjurja, kadrovnika na tej enoti, in o fluktuaciji nam je marsikaj povedal. V njihovo enoto je lani prišlo 170 in odšlo 188 ljudi. Kar 85 jih je odšlo samovoljno, vzrok njihovega odhoda pa ni znan; 32 je takih, ki so si našli delo bližje doma, v inozemstvo pa je odšlo brez posredovanja podjetja 21 ljudi; 14 ljudi je bilo invalidsko upokojenih, eden je bil upokojen po redni poti, petnajst pa na podlagi starosti.

V gradbeništvu so težki poklici, zato je toliko invalidskih upokojitev. Ljudje bolehalo na prebavilih, so izčrpani, izčrpanost pa se kaže tudi pri starostnih upokojitvah. Za letošnje leto so si v planu zadali nalogo, da bodo zaposlili približno tisoč ljudi. Pri tako velikem številu pa vseeno računajo, da bo fluktuacija manjša, kot je bila lani, ker gradbišča v Radencih ni več. Tam je bila namreč največja fluktuacija do sedaj, saj so delali na gradbišču sezoni, ki so odhajali poleti na delo v Avstrijo. Večina delavcev prihaja iz severovzhodne Slovenije in njene okolice — iz Maribora, Ljutomerja, Ptujja, Čakovca in Varaždina. Lani so poskušali dobiti tudi nekaj delavcev iz Bosne. Prišla je res skupina 16 delavcev, vendar jih je ostalo le pet, ostali pa so odšli že v prvem mesecu zaposlitve.

Težave imajo tudi pri kadrovanju vajencev, predvsem tesarjev in železokrivcev. Hoteli so sprejeti 15 tesarjev, dobili pa so jih samo šest. Nekoliko bolje je pri kadrovanju zidarov vajencev. Teh so sprejeli tri več, kot so planirali. Železokrivca (vajenca) imajo samo enega, čeprav so jih nameravali sprejeti pet. Letos si vseeno obetajo boljše sliko, saj bodo dobili nekaj fantov iz Čakovca. Odnosi s podružnico zavoda za zaposlovanje iz Varaždina so se lani namreč nekoliko »ohladili«. Ko se ti vajenci izučijo, ostanejo od odslužitve vojaškega roka skoraj vsi, po vojaščini pa dobi približno petina teh delo bližje doma. Najraje pa ne jemljejo vajencev iz drugih republik. Njihova mentaliteta je drugačna in težko se navadijo na razmere pri nas in precejšnjo disciplino. Od generacije iz šolske dobe 1964/67 sta od dvanajstih ostala tukaj samo dva. Tudi zelo težko se vključijo v delo pri nas.

Kakšni vzroki so torej za odhajanje delavcev? Včasih si kar preveč enostavno dopovedujemo, da pač ti delavci računajo le na dober zaslužek, kako bo hitro nekaj prihranil. Nato pa se bo vrnil domov in si tam poiskal delo. Za nekatere, predvsem iz drugih republik, to že lahko rečemo, kaj pa tisti, ki so iz Slovenije? Veliko ljudi se naveliča neprestanega premeščanja s terena na teren, saj je to naporno, pa tudi ločitve od družine nihče ne ljubi. Podjetje bi se moralo potruditi da bi tem delavcem nudilo čimveč udobja, družabnega življenja in dobro hrano na terenu, da le ne bodo tako zelo pogrešali doma.

Zelo utrjeno je tudi mnenje, da teren za mlade ni tako naporen in nepriljuden kot za starejše, ki imajo doma družine. Pa ni res tako. Mladi svoje energije ne porabijo že pri delu. Radi se ukvarjajo s športom, hodijo v kino, skratka živijo družabno življenje, za kar pa največkrat na gradbiščih nimajo možnosti. Sicer je res, da pripravimo vsako leto Gradisove športne igre, vendar je ta priprava stihistična. Celo leto nič in potem naenkrat igre. Morali bi skrbeti za športno rekreacijo zaposlenih skozi vse leto. S tem bi mlade zaposlili v prostem času, igre pa bi potem tudi res pokazale kvaliteto.

Pri vseh teh interesih mladih ne smemo pozabiti njihove želje po dodatnem izobraževanju. V mestih so na voljo večerne šole, kar prav gotovo ne moremo prenesti na gradbišča.

Nekaj bo treba storiti, da bomo zajezili odhajanje delavcev. Treba se je temeljito pogovoriti s tistimi, ki odhajajo, zvedeti za njihov vzrok, ker bomo samo tako lahko učinkovito pomagali reševati ta problem. Tudi za rekreacijo bomo morali bolj poskrbeti — vzor so nam lahko mariborski kegljači, ki imajo svoj krožek in vadijo ter tekmujejo vse leto (prav gotovo ima pri tem veliko zaslug njihov vodja Weisenstein).

Nada G.

Inženirjem, tehnikom in delovodjem

V dneh od 19. januarja do vključno 23. februarja smo v Radovljici na Gorenjskem priredili seminar za inženirje, tehnike in delovodje. Tu se bodo seznanili z osnovami ekonomskega poslovanja podjetja, saj je prav, da se o stanju v delovni organizaciji in o njenem gospodarjenju seznanijo tudi strokovni tehnični kadri.

Na seminarju bodo prisotni poslušali tudi predavanja o varstvu pri delu, na koncu pa bodo opravljali izpit iz te tematike. Ob tej priložnosti priporočamo vsem inženirjem, tehnikom in delovodjem, da si ogledajo naslednje pravilnike, ki obravnavajo varstvo pri delu:

- Temeljni zakon o varstvu pri delu (Uradni list SFRJ, št. 15/65)
- Zakon o varstvu pri delu (Uradni list SRS, št. 22/66)
- Pravilnik o varstvu pri gradbenem delu (Uradni list SFRJ, 42/68)
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali (Uradni list SFRJ, št. 30/69)
- Pravilnik o sredstvih za osebno varstvo pri delu in osebni varstveni opremljeni (Uradni list SFRJ, št. 25/69)
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z del. priprav. in napravami (Uradni list SFRJ, št. 18/67)
- Pravilnik o pravilih cestnega prometa (Uradni list SFRJ, št. 5/70)
- Pravilnik o periodičnem preizkusu delovnih priprav in naprav ter o periodičnih preiskavah kem. in biološke škodljivosti in mikroklima (Uradni list SFRJ, št. 26/67)
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih varstva pri delu za gradbene objekte, namenjene za delovne in pomožne prostore (Uradni list SFRJ, št. 27/67)
- Pravilnik o prevozu nevarnih snovi v cestnem prometu (Uradni list SFRJ, št. 20/70)
- Pravilnik o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Uradni list SRS, št. 33/71)
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu pred ropotom v delovnih prostorih (Uradni list SFRJ, št. 29/71)
- Pravilnik o varstvu pri delu (GRADIS)

Tudi mi gradimo stanovanja

Soseska XII dobiva svojo podobo — Do sedaj zgrajenih 730 stanovanj — PE Ljubljana-okolica uspešna v Novih Jaršah

Dolgo časa je v Gradisu veljalo prepričanje, da se od izgradnje stanovanj ne da živeti in zato jih niso gradili. V zadnjih letih pa se je tega lotila poslovna enota Ljubljana-okolica in dobro ji uspeva.

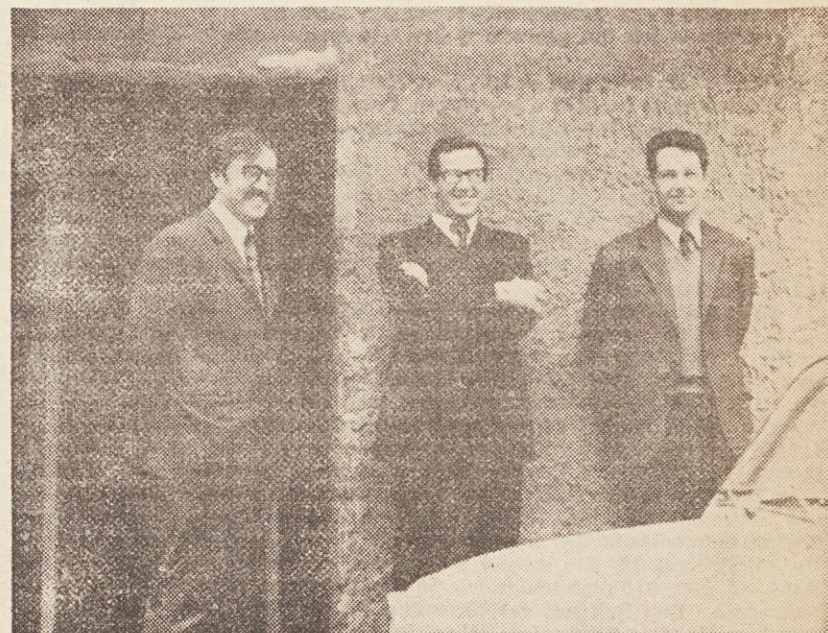
V naši družbi smo začeli nekoliko bolj skrbeti za stanovanja zaposlenih, to pa pomeni, da bo s to skrbjo in vlaganjem sredstev raslo tudi povpraševanje po ceneni in solidni izdelavi stanovanj. Naša poslovna enota je torej vskočila o pravem času. Za naročila pa se nam ni treba bati, saj s svojo ceneno in predvsem kvalitetno izgradnjo prednjačimo pred drugimi. To trditev dokazuje dejstvo, da je zazidava celotnega novega naselja Moste-Soseska XII zaupana prav Gradisu Po domače rečemo temu kar Nove Jarše; njihova velikost bo po končani zazidavi približno taka, kot je Soseska VI v Šiški in lahko smo ponosni, da je tako veliko naselje (v Šiški ga je gradilo več gradbenih podjetij) v rokah Gradisa.

Ko je naša zaloška enota začela graditi prve objekte, so naleteli na marsikatero težavo, ki pa je bila povezana predvsem s prodajo objektov. Ljudi, ki so sicer bili zainteresirani za nakup stanovanja, je precej manj, sorazmerna oddaljenost od centra. Tudi okolica jih ni preveč privlačevala — saj se jim je zdela, da je naselje preveč blizu pokopališča. Potem pa so se nekateri le opogumili in poselili prva stanovanja, po njih pa so se zgledovali še drugi in danes imajo prodanih že 70% stanovanj, ki so še v gradnji. Ljudje so le spregledali, da oddaljenost pravzaprav ni taka, saj vozi do naselja mestni avtobus, pogrešati pa jim tudi ni treba ničesar; tam imajo osnovno šolo, vrtec, igrišče za otroke, zgrajene bodo garaže in podobno. Večino kupcev je privlačila v primerjavi z drugimi stanovanji nizka cena in to je bilo menda kar odločilno za njihovo naselitev v Jaršah.

Naselje je bilo programirano najprej zelo majhno, ker pa še danes ni rešen potek hitre obvozne ceste, ki naj bi peljala nekeje v bližini soseske, so se v tem času že tudi načrti za samo sosesko spremenili. Naselje je razdeljeno na papirju v dva dela: Soseska XII/I in Soseska XII/2. Prva polovica prve faze je že zgrajena in sedaj gradijo drugo polovico. Investitorju bi morala biti predana do jeseni leta 1975. Do sedaj je bilo zgrajenih 730 stanovanj. Naslednjo jesen bi radi začeli graditi drugi del naselja — Sosesko MS XII/2, kjer bo še 1300 stanovanj. Vsako leto bodo zgradili 500 vseljivih stanovanj. Tako

naj bi oba dela imela končno 2600 stanovanj in več kot 10.000 prebivalcev.

Način gradnje je polmontažni LIT sistem, konstrukcija pa armirano betonska. Že pred začetkom del so se na gradnjo dobro pripravili. Zavedali so se, da potrebujejo za nemoten potek del in njihovo kvaliteto dobro kadrovske zasedbe, ki bi delo dobro pripravila. Ti strokovnjaki so zrisali organizacijsko shemo gradbišča, po kateri so razporedili ljudi tja, kjer jih najbolj potrebujejo, funkcionalno

Sodelovanje med enotami bomo še povečali

uredili gradbišče in sploh s to shemo omogočili, da je vsak vedel, kje in kaj dela, koliko časa bo za to porabil in seveda koliko materiala, za katerega so bila tudi vrisana mesta priprave in oskrbovališča. Na gradbišču v Jaršah pravijo, da se zavedajo močne konkurence v gradnji, zato tudi tako temeljito pripravljajo vsak začetek del.

Naselje bo sestavljeno iz šest- in osem-nadstropnih objektov. Vsako stopnišče v bloku bo imelo približno petdeset stanovanj, poleg njih pa še dvonamensko zaklonišče, kleti, kolearnico, prostor za smeti in podobno. Vsi objekti bodo imeli dvigalo. Sta-

novanja so predvsem dvosobna (56,86 m² in 60,07 m²) in trisobna (72,75 m² in 77,89 m²). Če pokukamo še malo čez prag vsakega, bomo videli, da so stene obložene s tapetami in kuhinje opremljene. Kar prijetna stanovanja so to. Tudi kupcem so všeč, saj je na primer JLA lani kupila 30 stanovanj, sedaj naknadno pa so se odločili še za 50 stanovanj. Stanovanja ne prodaja neposredno naša enota, ampak opravlja to zanj stnovanjsko podjetje FOND in Soseska — podjetje za urejanje stavbnih zemljišč. Približno 5% stanovanj bodo kupile Gradisove enote.

Celotno naselje projektira Gradisov projektivni biro in s kvaliteto njegovega dela so zelo zadovoljni, ni

pa redek primer, da projekte na gradbišču prehitujejo, to je, da čakajo nanje. Za armaturo so vezani na centralno železokrivnico v Ljubljani, s katero pa niso preveč zadovoljni, saj vedno čakajo na dobavo, ker jih železokrivnica nikakor ne uspe dohajati. Procesov, ki spremljajo gradnjo takega naselja, so se gradbeniki Zaloga že privadili in počutijo se povsem utečeni. Kvaliteta projektov je dobra, pripomnili pa so, da je sistem zazidave tak, da zahteva zelo drage in komplicirane detajle. Takih si v drugi fazi gradnje prav nič ne želijo.

Nada

Vam smo dolžni vso zahvalo

Pred novim letom so se v klubu poslancev zbrali upokojenci in jubilatnje kovinskih obratov iz Ljubljane. Vsakoletno srečanje je letos združilo tiste, ki so že nekaj let v pokojju, tiste, ki so odšli zadnje leto, in pa jubilatnje, ki so v podjetju že precej let.

V prvem delu svečanosti (bila je slavnostna seja delavskega sveta) je vse navzoče pozdravil direktor kovinskih obratov. Na kratko je orisal pot podjetja in same poslovne enote v lanskem letu ter njene perspektive. Vsem je izrekel zahvalo, saj so prav z njihovo pomočjo v vseh teh

letih prišli do solidnega gospodarjenja. Posebno se je zahvalil tistim, ki so odhajali v pokoj. To so tovariši Brank, Pahor, Berdnik, Mahnič, Dremelj, Verbič, Senčurjeva in Skubičeva. Direktor enote jim je ob tej priložnosti dejal:

»To so prizadevni tovariši, ki so vsa leta na svojem delovnem mestu pokazali nesebičnost pri reševanju vsakodnevnih nalog. Danes, ko ste tu z nami, nam ni najlepše. Prav ob tem trenutku pa se lahko še bolj spomnimo vaših naporov in uspehov pri delu, spomnimo se nešteto lepih uric, ki smo jih prebili sku-

paj. Nič koliko humanosti ste vključevali v vsakodnevne napore, nič koliko nasvetov in dobre volje do dela ste dali našim mlajšim, ki stopajo za vami.« O jubilanth pa je dejal, da so prav oni porok, da kolektiv ne potrebuje nobene menjave delovne sile. Dokazali so, da lahko nosijo breme in vse probleme podjetja, s katerimi se srečujejo vsak dan.

Slovesnost so zaključili s podelitvijo priznanj jublantom in z zakusko. Vsi, posebno pa upokojenci, so potrdili, da bi si taka srečanja še želeli.

Stanovanjsko naselje Nove Jarše

44. Lektion

Wir lernen deutsch

Wir lernen deutsch

- a) alle transitiven Verben
- b) alle intransitiven Verben, welche nicht eine Fortbewegung nach einem Ort oder nicht eine Veränderung des Zustandes bezeichnen
- c) alle reflexiven Verben (vsi povratni glagoli)

Das Hilfszeitwort »sein« gebraucht man:

- a) bei intransitiven Verben, die eine Fortbewegung von oder nach einem Orte bezeichnen:
z. B. gehen, kommen, laufspringen, reiten, schwimmen, fallen usw. — aufstehen, ankommen, abreisen, einsteigen, aussteigen, zurückkehren, umziehen, vorbeigehen, vorbeifahren usw.
- b) bei intransitiven Verben, die eine Veränderung des Zustandes bezeichnen:

z. B. wachsen, sterben, entstehen, vergehen, verwelken, einschlafen, aufwachen, verhungern, ertrinken, erröten, erbleichen, erkranken, erscheinen, verschwinden usw

Pripomba: **Transitive Verben** so prehodni glagoli, ki imajo predmet v 4. sklonu **Instansitive Verben** so neprehodni glagoli brez predmeta v 4. sklonu.

Wir bilden das Perfekt von folgenden Verben:
sterben — ich bin gestorben, sich bewegen — ich habe mich be-
wegt

schlafen — ich habe geschlafen, einschlafen — ich war eingeschlafen,
einstiegen — ich bin eingestiegen, fragen — ich habe gefragt,
bleiben — ich bin geblieben, hungern — ich habe gehungert, ver-
hungern — ich bin verhungert.

Wir bilden das Plusquamperfekt: liegen — ich hatte gelegen, schlafen — ich hatte geschlafen, einschlafen — ich war eingeschlafen, sein, ich war gewesen, sich umziehen — ich hatte mich umgezogen, haben — ich hatte gehabt, trinken — ich hatte getrunken, ertrinken — ich war ertrunken, stehen — ich war gestanden, aufstehen — ich war aufgestanden.

Bilden Sie das Perfekt in folgenden Sätzen:

1. Der Uhrmacher zieht die Uhr auf. 2. Die Sonne geht im Westen unter. 3. Im Herbst vertrocknen die Blumen, die Blätter vertrocknen und fallen ab. 4. Der Gast nimmt den Hut ab und zieht den Mantel aus. 5. Die Kinder schlafen früh am Abend ein und wachen früh am Morgen auf. 6. Der Mann rasiert sich, wäscht sich und zieht sich an. 7. Der Student macht mit seinen Freunden einen Ausflug, sie fahren in den Wald. 8. Die Studentin unternimmt eine Ferienreise und bleibt vier Wochen an der Adria. 9. Der alte Herr stößt mit dem Fuss an den Stein und fällt hin. 10. Der Lehrer geht an die Tafel, nimmt die Kreide und schreibt das neue Wort auf. 11. Die Dame steigt an der Haltestelle aus. 12. Am Abend erhebt sich an der Küste ein starker Wind. 13. Der Arbeiter tritt müde in das Zimmer. 14. Der Fussballspieler stösst den Ball mit der Fusspitze. 15. Der Verkehrspolizist hebt den Arm. 16. Der Bergsteiger stürzt in die Tiefe. 17. Die Gesellschaft tanzt bis in den frühen Morgen. 18. Die Ente taucht den Kopf in das Wasser. 19. Die Schüler eilen schnell nach Hause. 20. Die Leute beeilen sich, um vor dem Geschäftschluss alles einzukufen. 21. Bei schwülem Wetter entsteht ein Gewitter. 22. Der Bauer erwacht beim Aufgang der Sonne. 23. Die Tanne bleibt im Sommer und Winter grün. 24. Die Sterne erblassen am Morgen. 25. Die Gäste erkranken nach dem Essen der Pilze. 26. Die Feuerwehr löscht das Feuer in der Fabrik. 27. Der Fahrer schiebt das Auto auf die Strasse.

Bilden Sie Sätze im Präsens, Imperfekt und Perfekt!
z. B. Bettler im Winter verhungern: Der Bettler verhungert im Winter, der Bettler verhungerte in Winter, der Bettler ist im Winter verhungert.

1. Leute, im Stadtpark. Spazierengehen, sich auf die Bank setzen.
2. Kranker, in der Nacht schlafen, spät einschlafen. 3. Menschen im Winter frieren, Vögel, in grosser Kälte. erfrieren. 4. Durstiges Kind. Wasser trinken. Seemann im Ozean, ertrinken. 5. Professor im Herbst, nach Afrika, abreisen. ganz Nordafrika, bereisen.

Tolmačenje in besede

Večina nemških glagolov tvori pretekli in predpretekli čas s pomožnim glagolom **haben**- in sicer: prehodni glagoli, neprehodni glagoli, ki zaznamujejo neko stanje in ne premikanje ter vsi povratni glagoli. S pomožnim glagolom **sein**- pa tvorijo pretekli čas neprehodni glagoli, ki označuje premikanje ali gibanje s kraja v kraj ali pa glagoli, ki zaznamujejo spremembo stanja ali položaja. Tako rečemo: **ich habe die Fabrik gesehen** (videl sem tovarno. Videl sem je prehodni glagol, ker ima predmet v 4 sklonu.)

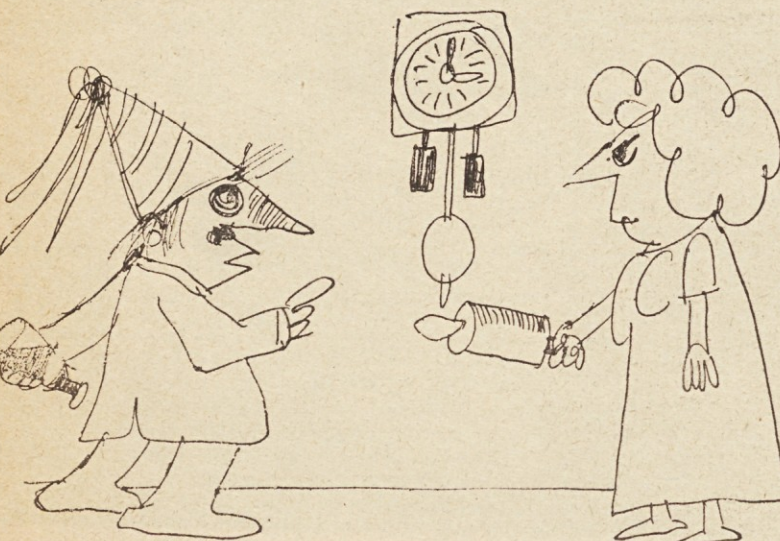
Er habe mich gewaschen — je povratni glagol.
Er ist in den Zug eingestiegen — je neprehodni glagol premika-

Der Freund ist eingeschlafen je neprehodni glagol, ki pomeni prehod iz enega stanja v drug stan.

Besede:

aufstehen — vstati
umziehen — preseliti se
vorbeigehen — iti mimo
die Veränderung des Zustandes —
prememba stanja
wachsen — rasti
entstehen — nastati
vergehen — miniti
verwelken — oveniti
verhungern — od lakote umreti
ertrinken — utoniti
erröten — zardeti
erbleichen — obledeti
erkranken — zboleti
erscheinen — prikazati se
verschwinden — izginiti
sich umziehen — preobleči se
aufstehen — vstati
Schwül — soparno
die Feuerwehr — požarna bramba

der Seemann — mornar
die Uhr aufziehen — uro naviti
untergehen — zahajati
verblühen — odcveteti
vertrocknen — osušiti se
abfallen — odpasti
den Hut abnehmen — odkriti se
aufwachen — zbuditi se
die Ferienreise — počitniško potova-
nje
stossen — suniti
hinfallen — pasti
sich erheben — dvigniti se
die Küste — obala
der Verkehrspolizist — prometni mi-
ličnik
der Bergsteiger — hribolazec
stürzen — zvrniti se
die Ente — raca
der Geschäftschluss — zapiranje
prodajalne

Za trgovsko podjetje Koloniale gradi PE Maribor novo skladišče tik ob železniški progi

Predstavljajte si travnik, kjer ob vsakem večjem dežju nastane skoraj jezerce. Kdo neki bi se na takšnem terenu lotil gradnje velikega objekta! No, pa se je našel tak patron — gradbeno vodstvo iz Maribora.

V Poljčanah je namreč za železniško postajo prostor, ki je sicer lep na pogled, vendar zelo nevhvaležen za pozidavo. Kraj pa je silno zamakel trgovsko podjetje »Koloniale«, ki si je tam hotelo postaviti skladišče. Do prvega železniškega tira bo nekaj decimetrov in boljšega mesta si je pač težko želeli. Gradbeno podjetja so oklevala, mi pa smo pogumno nastopili in ponudili tudi nov in učinkovitejši način temeljenja na močvirnatih zemlji.

Pa si oglejmo ta objekt: Hala je pravokotne oblike, njena velikost je 30,4 × 72,4 metrov. Koristne višine je sedem metrov. Glavni strešni nosilec je montažno armirano betonsko predalčje, ki je sestavljeno iz dveh delov in se na objektu poveže v celoto. Ploskve med obodnimi stebri so pozidane z opečnim zidom (20 cm) do višine 4,7 metrov nad tlakom, nakar pride 15 cm visoka armirana betonska vez in nad njo 2 metra zasteklitve do monolitne zgornje vezi med stebri, ki je »L« prereza. Ker so tla razmeroma slabo nosilna, so pri pasovnih temeljih odstranili teren do globine 1,5 metrov in ga zamenjali z gramoznim tamponom, širine 2,8 metrov. Tega so dobro utrdili v plasteh. Na tako zboljšana tla so potem postavili temelje.

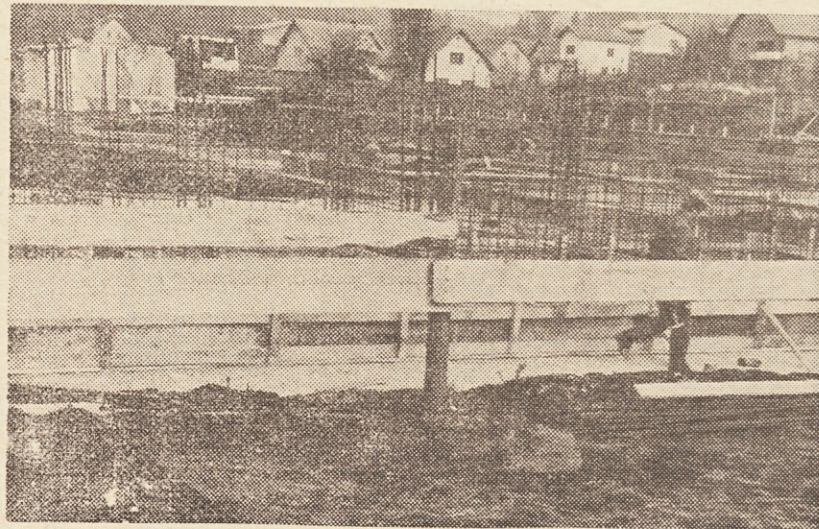
Ti so pasovni armirano betonski, povezani med seboj tako, da delujejo kot temeljna mreža. Na spodnjo pasnico predalčnega stešnega nosilca je montirano leseno nosilno ogrodje, na katero je s spodnje strani pritrjena aluminijasta pločevina, preko katere je kot toplotna izolacija položena žilindrina volna. Podstrešje je zračeno pod obema napuščema po vsej dolžini hale.

K hali je prizidan aneks, ki je v dveh etažah. V njem so prostori za manjša specializirana skladišča, prostor za kotlarno centralne kurjave, deponijo premoga, WC, umivalnice ter garderoba za delavce skladišča. Tlaki v skladiščni hali so iz asfalta, položeni na gramozni tampon.

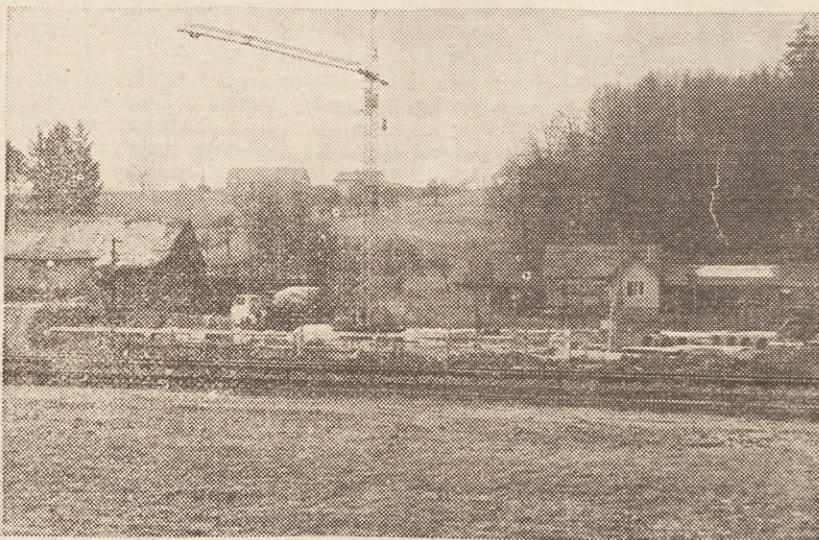
Na drugi strani železniških tirov prav tako gradimo en objekt. Železniško transportno podjetje iz Ljubljane je naročilo električno napajalno postajo v Poljčanah. Potreba po njej se je pokazala, ko so elektrificirali progo Zidani most—Šentilj. Postaja je postavljena na desno stran proge, njen tloris pa meri 9 × 15 metrov. Visoko napetostni del objekta s stopniščem je enonadstropen, ostali del pa pritličen z delno medetazo. Konstrukcija je skelet-

na, temelji so pasovni. Vse masivno zidovje zidajo z opeko normalnega formata. Stropna konstrukcija nad prtiličjem v visoknapetostnem prostoru je križem armirna plošča, debeline 15 cm. Vse ostale stropne konstrukcije so »SUPER«. Strešna konstrukcija je izdelana iz suhega, zdravega, rezanega smrekovega lesa. Strehi sta enokapnici, kriti s salinitom.

Oba objekta smo s tehnične strani tako predstavili. Cena za prvega pa

Temelji za skladišče so gotovi

Skladišče bo tik ob progi

je 4.274.000 din, za drugega pa 2.240.000 din. Z gradnjo so začeli 15. novembra 1972, končali pa bi radi

do konca maja letos. Na obeh objektih je zaposlenih približno 44 ljudi. Nekateri med njimi so domačini, ostali pa stanujejo v Slovenski Bistrici. Kadar so »na sporedu« večje akcije, imajo svoj avtobus, ki jih pripelje in odpelje z gradbišča. Vsi, ki delajo na gradbišču, imajo preskrbljeno toplo malico, ki jo dobivajo iz poljščanske restavracije. Kosilo pa jih čaka v Slovenski Bistrici.

V Poljčanah je naše podjetje s svojo gradnjo prisotno prvič. Prepričani smo, da se bomo dobro izkazali in si tako omogočili odprto pot za ostale večje gradnje v tem kraju. Poljčane se namreč v zadnjem času precej razvijajo in to pomeni, da prodira vanje industrija, z njo pa

V Dupleku teče Drava in čeznjo je postavljen star lesen most, ki je za današnje razmere premajhen in tudi dotrajan je že. Danes raste tik ob njem nov most, ki ga gradijo naše Nizke gradnje in ta bo lahko vzdržal še tak tovor, kar za starega lesenega res ne moremo reči.

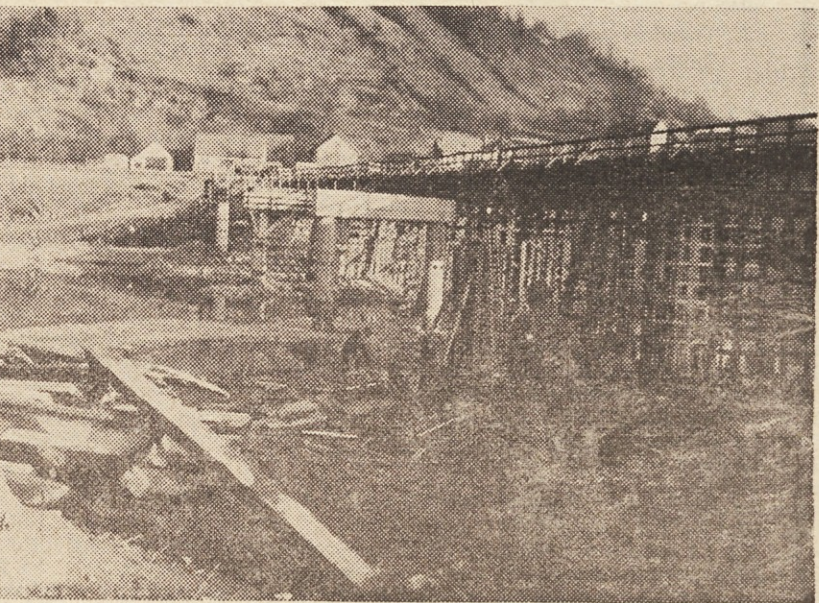
Konstrukcijo mostu delajo tako kot za viadukte na avtocesti — po sistemu montažnih nosilcev in vodoravnih plošč. Most je dolg 147,73 metra, širok pa devet metrov (na vsaki strani je en meter hodnika). Sestavljen je iz petih pol. Fundiranj, so izvedli na benoto pilotih. Gornja konstrukcija pa je iz prednapetih nosilcev. V tem mesecu delajo spodnjo konstrukcijo in fundiranje. Poleg samega mostu delajo tudi levi in desni priključek na most. Spodnja stran desnega priključka je že narejena, na levem pa so naredili spodnji ustroj.

Lepo vreme jim je omogočilo, da so z deli že pred planom. Tega so naredili na podlagi vremenskih razmer v prejšnjih letih, letos smo imeli pa kar naprej jesen ali že polad in za nas gradbenike je bilo to kar ugodno. V Dupleku je bila tudi črta zaradi suhega vremena dolgo čaka tako velika kot potok, zato res ni bilo problemov. Most so začeli graditi sedmega septembra in računali so, da bodo z montažo začeli letošnjega marca. Ob tako ugodnih razmerah, kot so bile do-je, pa bodo to prestavili že v februar. Celoten most bo končan do prvega julija letos; taktar jim bo ostalo za delo le še rušenje starega

Belavci zelo potrudili, saj je bilo precej zaposlenih na rednem dopustu, ki ga lani niso izkoristili. Predvsem jim je manjkalo železokrivcev. Povprečno je na gradbišču devet ljudi, včasih jih je bilo tudi petnajst. Ko se bo začela montaža, bodo potrebovali več ljudi, predvsem železokrivcev.

Vse montažne elemente — nosilce, voziščne plošče in hodniške bloke izdelujejo v Mariboru v obratu na Pobrežju.

NADA G

Most v Dupleku med gradnjo

Avtocesto smo končali, odprli in zaključek tudi svečano proslavili

O naši štiripasovnici smo res že dolgo sanjali in večkrat se nam je zdelo, da je v naslednjih desetih letih še ne bomo imeli. Kadar smo se vozili proti morju, smo vzdihovali in preklinjali ob počasni vožnji in marsikdaj je kdo ravno zaradi zavrete krvi ob pogledu na kolone preveč pritisnil na tačko za plin, pa smo lahko videli formo vivo v železju. Takrat smo si mislili: »Da bi le že imeli to našo novo avtocesto!« Tako, danes jo imamo. Lepa je, široka, hitra. O njej res lahko povemo samo vse najlepše. Če bi tekla še naprej od Postojne, bi o njej govorili še lepše, tako pa moramo nekaj let še počakati in nato se bomo po taki cesti lahko prepeljevali od zgornje meje do spodnje.

To našo lepo cesto smo gradili tudi mi. Že leta 1969 so se podjetja Primorje, Slovenija ceste, Tehnogradnje in Gradis združila za enoten nastop na licitaciji prvega dela avtoceste Sentilj—Nova Gorica. Investitor — Cestni sklad SRS — je zaupal tem podjetjem dela na celotnem tretjem pododseku od Unca do Postojne, most na Ljubljani, viadukta Ivanje selo, Unec in Ravbarkomanda ter nadvoz na reškem priključku. V času od licitacije do pričetka del pa se je podjetje za inženirsko tehnične gradnje Tehnogradnje iz Maribora odločilo za pristop k našemu podjetju (danes poslovna enota Nizke gradnje). Prevzeli so dela na mostu čez Ljubljano pri Vrhniku, na šestih podvozih, enem inundacijskem objektu, viaduktu Ravbarkomanda in dveh železniških objektih, prevzeli pa so tudi izdelavo tampona in cementno stabilizacijo tretjega pododseka. Leta 1970 so začeli s pripravljalnimi deli in izkopi za viadukt Ravbarkomando. Naslednje leto so zabetonirali podvoze, nadvoze pa so začeli in končali v lanskem letu. Izdelavo tampona in stabilizacije so odstopili Slovenija cestam.

Največji objekt in tudi najlepši je prav gotovo viadukt na Ravbarkomandi. Postal bo prava znamenitost same ceste in tudi Postojne. Temeljenje so delavci Nizkih gradenj začeli oktobra 1970 in končali čez devet mesecev. Finalizacija vozišča je bila končana lanskega oktobra.

Da bi si vsa ta dela lahko predstavljali, navajamo nekaj zanimivih podatkov: vgradili so 23.300 m³ betona, pa še 7.000 m³ oddali drugim izvajalcem; izkopali so 18.100 m³ temeljev, položili 2.631 ton armature, vgradili 41.600 m³ tampona, cementne stabilizacije pa so položili 112.800 m³.

Če se že vrtimo okoli števil, zakaj pa ne bi povedali kakšne dinarske vsote? Realizacija znaša 850 milijard dinarjev, kar predstavlja eno osmino skupne vrednosti avtoceste Vrhnik—Postojna. To je prav gotovo velik uspeh 400-članskega kolektiva. Pri vseh teh uspehih pa moramo omeniti tudi izgradnjo dveh velikih mostov. Eden se sedaj boji nad Savo v Brežicah, drugi pa čez Neretvo v Čapljini. Celoten rezultat pa je, da so zgradili v zadnjih dveh letih 30.000 m² objektov, kar tudi v jugoslovanskem merilu ni malo.

V Nizkih gradnjah pravijo, da so vse to lahko dosegli le z montažnim načinom gradnje. Ta način je v vseh pogledih boljši — lažje se prilagaja potrebam trga po količini in ceni, nanj pa manj vplivajo krajevna odmaknjenost in terenske razmere grajenega objekta. Montažni sistem pa tudi omogoča, da lahko elemente izdelujejo v obratih. Tako so za gradnjo na avtocesti delali ljubljanski obrat gradbenih polizdelkov, v Kopru in Mariboru ter centralna železokrivnica. Nasploš se bili odnosi med izvajalci zelo korektni.

Delo je bilo torej končano v 30 mesecih. Da je vse tako dobro teklo, niso »krive« samo ugodne vremenske razmere ob koncu, ampak največ dobri delavci, ki so marsikateri dan delali po hudi vročini, burja jim je nagajala, pa tudi velikih višin niso bili vajeni. Vsak je po svojih močeh prispeval k skupnemu uspehu. Povprečno število zaposlenih na avtocesti je bilo 194, največ pa jih je delalo lanskega junija — kar 269.

Zaključek del na avtocesti so v Nizkih gradnjah dostojno proslavili, obenem pa so pregledali celotno »svoje« delo v zadnjih dveh letih. Proslave v Mariboru, ki je bila v domu JLA, se je udeležilo več kot tristo delavcev in gostov. Predsednik delavskega sveta Andrej Jež je ob tej priložnosti orisal na kratko dosedanje uspehe enote in »likof« izrabili tudi zato, da se je vsem delavcem zahvalil za njihovo dobro delo, spomnil pa je prisotne tudi na tiste, ki so se po tem delu poslovili od enote in odšli v zaslužen pokoj. Med drugim je dejal:

»V času gradnje smo imeli poleg uspehov, ki smo jih dosegli, tudi nekatere neuspehe in nezgode, ki na srečo niso povzročile drugega kot materialno škodo... Želeli bi vsem zagotoviti, da bodo z novo sodobno montažno konstrukcijo in z drugimi dognanji, ki so rezultat izkušenj, pomanjkljivosti odpravili. Kolektiv je odločen in sposoben to uresničiti že na naslednjih objektih na štajerski avtocesti in zunaj nje. Se enkrat bi se želel zahvaliti v imenu samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij vsem sodelavcem kakor tudi nadzornim organom, investitorju ter zavodom in inštitutom, ki so bdeli nad kvaliteto izvajalnih del. Zahvaljujem se tudi vsem kooperantom, organom, organizacijam in posameznikom, ki so kakorkoli prispevali h graditvi prve sodobne avtoceste pri nas.«

Otvoritveni govor je imel ing. Janez Bojc, vodja gradbišča v Postojni, kratek pozdravni govor pa je imel tudi glavni direktor podjetja. Proslave so se udeležili tudi predstavniki Cestnega sklada, podjetja Slovenija ceste in Primorja. Po »uradnem« delu proslave se je nadaljeval neuradni, v katerem so imeli glavno besedo gledališčniki Mariborskega gledališča, največ »krepkih« pa je povedal igralec Arnold Tovornik, ki je bolj znan kot štajerski Štef. Proslavljanje dobrih uspehov je najbrž pripomoglo, da se je na plesni zavrtel tudi marsikakšen tak, ki zapleše vsake deset let enkrat.

Pa prav je tako, saj takih cest ne gradimo vsako leto (čeprav bi jih radi). Proslava je minila v veselem razpoloženju, danes pa že vsi zopet delajo s polno paro na štajerskem odseku avtoceste.

Največ krepkih je povedal znani igralec Arnold Tovornik — štajerski Štef

ŠE NA MNOGA LETA!

Prvega januarja smo vsi praznovali prihod novega leta, nekdo med nami pa je takrat slavil še en svoj jubilej. Ing. Milivoj Šircelj je takrat dopolnil šestdeset let.

— Kako se počutite kot šestdesetletnik?

— Počutim se veliko bolje kot pa prej, ko sem praznoval petdesetletnico. Sedaj imam bolj mirno življenje, prej pa me je hudo zdelal teren.

— Kje pa ste delali v vseh teh letih pri Gradisu?

— H Gradisu sem prišel januarja 1946. Takrat smo delali v Beli krajini porušene mostove, tako na primer most čez Kolpo, pa železniški most. Spominjam se, da so nam takrat delali še nemški ujetniki. Istega leta spomladaj sem prišel na gradbišče ceste od Dolgega mostu do Vrhlike. No, potlej je bilo še vsega dosti. Delal sem na daljnovožu Šoštanj, pa v Laškem, Mostah pri Zirovnici, v Bohinjski Bistrici. Leta

Ing. Milivoj Šircelj

1950 sem bil premeščen k Primorju, čez tri leta pa zopet nazaj sem.

— Torej ste živeli res kot pravi gradbenik — neprestano na gradbiščih, terenu?

— Bil sem tudi dolgo časa na gradbišču avtoceste Ljubljana—Zagreb. Ja, teren je bil pa res hud in naporen, zato sem tudi svojega pol stoletja praznoval slabšega zdravja kot praznujem sedaj deset let več. No, da se je le na boljše spremenilo! In to se je povsod, tudi v samem gradbeništvu. Včasih smo vozili ves material na vozovih in s konji, kamen pa so nam drobili cigani. Spominjam se, da smo prvi buldožer dobili šele na avto cesti Ljubljana—Vrhnik in še ta je bil dediščina vojne. Danes je pa vse zmehčano in še bolj bo.

Ing. Šircelj želimo vsi, da bi praznoval še veliko jubilejev, rojstnih dni in slavi. Želimo mu tudi veliko zdravja in vsega dobrega.

Blizu Celja gradimo skladišče

Letos je Gradis — samo Celje in njegovo okolico kar posejal z gradbišči. Na eni strani mesta gradimo stanovanjsko naselje, malo naprej stanovanjski objekt z malimi stanovanji in nekoliko nižje proti Ljubljani lahko sredi travnika blizu letališča vidimo žerjave z našo napisno tablo.

Na tem mestu raste skladišče polizdelkov iz gotovega pohištva, lastnik oziroma investitor pa je Slovenijales. Graditi so začeli pred tremi mesci, te dni pa bi morali že končati. Na površini 36.000 m² bodo stale štiri skladiščne hale, vsaka s površino 8000 m². Objekt bo iz armiranega betona, nosilce zanj pa dela obrat gradbenih polizdelkov iz Maribora. Tudi pri tej gradnji se držijo že večkrat preizkušenega Gradisovega montažnega sistema, projektant pa

je Osmir Novak. Gradnja poteka normalno, čeprav so imeli nekaj težav. Teren je namreč precej slab, sestavljen je iz naplavin. Tako je bilo treba najprej pripraviti trdno osnovo, na katero bi objekt brez skrbi postavili. V ta namen so v tla zabili pilote, približno v globino sedmih metrov. Ta dela je prevzelo podjetje Jugofund iz Beograda.

Pri gradnji tega objekta je zaposlenih 45 ljudi. Stanujejo v samskem domu na gradbišču pa se vozijo z avtobusom. Njihova prehrana je nekoliko bolj urejena kot tista na gradbišču Otok III. Malico in kosilo dobijo kar na gradbišču, kar je seveda veliko bolj ugodno kot pa iskanje primerne hrane po gostilnah in restavracijah.

Svečani govor je imel predsednik delavskega sveta Andrej Jež

Mislím, da smo še mladi

Rezko Habič smo obiskali zadnjič, ko je bila precejšnja poledica na nekaterih mariborskih pločnikih. Mraz kar ni in ni popustil in nanj se je pritoževala tudi ona.

Rezka Habič

— Kaj pravite na tako zimo?

— Bežite no, kakšna zima? To ni dobro; enkrat je hud mraz, drugič že prava pomlad. Snega pa od nikoder. Vsa umazanija ostaja v zraku in nam škodi. Če bi začelo snežiti, bi se velik del tega očistilo, pa še naša polja bi bila zadovoljna. Veste, saj ni čudno, če je toliko gripe in tako huda je. Sploh pa to ni navadna gripa, preveč čepi v človeku in nikakor se je ne moremo znebiti. Če več ne kašljaš pa smrkaš in tako še vedno nisi zdrav.

— Torej je tudi vas »prišla«?

— Koga pa ni? No, sicer pa je sedaj kar v redu. Če je zdravje, potem ne potrebujemo drugega.

— Kaj delate kot upokojenka?

— Pospravljam si, ukvarjam se z nečakovimi otroki, na vse sem se že navadila.

— Koliko časa ste že v pokoju?

— Enajsto leto mi teče. Prej pa sem bila petnajst let v Gradisu. Z Gradisom se še vedno čutim povezana, in ko se vsako leto zberemo na srečanju nas upokojenih, sem zelo srečna. Kar celo leto čakam, kdaj se bomo spet dobili. Ta gesta našega podjetja, da pripravi ta srečanja, se mi zdi čudovita, tako prisrčna. Pa kako veselo vzdusje si znamo takrat ustvariti! Prav nič nismo videli upokojenci. Tudi letos je bilo čudovito in sedaj že čakam na naslednjo »veselico«.

GAST je doslej dal dobre rezultate

V Ljubljani so se 19. I. 1973 sestali predstavniki podjetij Gradis, Slovenija ceste in Primorje, z namenom, da proučijo dosedanja dela in uspehe GAST, razpravljali pa so tudi o argumentih, ki narakujejo tesnejše sodelovanje in združevanje v okviru GAST.

Na sestanku so bili predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije Janez Tršan, direktor Slovenija cest ing. Dušan Ribnikar, sekretar ZK Slovenija ceste ing. Andrijan Vlahovič, predsednik sindikata Slovenija cest ing. Lojze Vodopivec, direktor GAST-a Vladimir Čadež, direktor Primorja ing. Jože Slokar, predsednik delavskega sveta Primorje Marjan Markovič, predsednik sindikata Primorje Danilo Remškar, sekretar ZK Primorje Alojz Curk, direktor Gradisa ing. Hugo Keržan, predsednik delavskega sveta Gradisa Polde Ilvar, predsednik organizacije ZK Rajko Zupancič, predsednik sindikalnega odbora Gradisa Viktor Pirnat, član CDS Gradisa Lojze Cepuš.

Največ besed so posvetili možnosti združitve v okviru GAST, pri tem pa poudarili, da pri integracijskih procesih ne more nastopati samostojno posameznik, ampak mora vse izhajati iz kolektivov vseh treh delovnih organizacij v združenju, cilji pa morajo biti pravilno opredeljeni in podprti z akcijami ZK in sindikata. Da bo delo pri združevanju boljše potekalo, so predlagali, da ustanovi komisijo, ki bi združevanje dokumentacijsko pripravila.

Današnji hiter razvoj gospodarstva narekuje čim tesnejše združevanje in integracijo v okviru istih gospodarskih panog. GAST je do sedaj

dosegal že velike uspehe in jih bo verjetno tudi v bodoče. Slovenska operativna je ob prevzemu avtoceste Vrhnika—Postojna napravila določen izpit. Vedno bolj smo se izpopolnjevali in dopolnjevali, zato bi bilo škodljivo, če bi obstoječe kapacitete razbijali. Obstoječe združenje kapacitet je potrebno še bolj povežati v samem okviru GAST. Integracija pa ne prinaša samo koncentracijo sredstev, ampak tudi koncentracijo kadrov, kar je zelo pomembno za uspešno delo. Ob dobri organizaciji dela v integriranem podjetju dobijo tudi zaposleni več možnosti boljšega zaslužka, dvigne se osebni ter družbeni standard zaposlenih, kar vse kakor tudi vpliva na zadovoljstvo članov kolektiva. Pri integriranju bi bilo prav, da najprej iščemo pot zanj v samem GAST, saj je dala dosedanja organizacijska oblika pozitivne rezultate. Sodelovanje na strokovnem področju je bilo na višku, premalo pa je bilo sodelovanja na družbenopolitičnem področju. Pri delu smo se zelo dopolnjevali, zato bi bilo razbitje GAST, če se Slovenija ceste priključijo Tehniki, škodljivo, kajti dela na avtocesti in sploh pri nizkih gradnjah zahtevajo veliko znanja, učenja in sodelovanja, zato bi bilo res škoda te sile drobiti. Zagotoviti si moramo racionalnost dela, kajti le s tesnejšim sodelovanjem in združenjem bomo lahko uspešno nastopali na tržišču.

Treba bo pripraviti temeljit ekonomski elaborat, saj nihče ne more trditi, da je ekonomsko bolj utemeljena integracija Slovenija cest s Tehniko kot pa integracija v okviru GAST. GAST grupacija združuje vse zdrave kapacitete za gradnjo nizkih gradenj, pokrite z določeno tehnologijo. Za družbo je koncentracija tehnologije, kadrov in finančne moči izrednega pomena in združitev teh kapacitet na sedanjem nivoju GAST nam daje garancijo za uspešno nadaljnje delo. Združitev vseh kapacitet tehnologije in kadrov je za našo družbo bistvenega pomena, ekonomska in tehnološka moč pa predstavlja izredno bogastvo za celo Slovenijo. Zakaj potem drobiti te sile? Pri integraciji se razvijajo različni apetiti za obvladovanje trga, zato ne smemo pustiti, da se ustvarjajo različni krogi, v katerih bi razdrobljeno nastopali v tako ozkem krogu, kot je slovenski. Pri več krogih se nekoristno trošijo sile in so še večje nevarnosti za ustvarjanje različnih interesnih skupin, ki naj bi si delile tržišče. Naš cilj torej mora biti, da se združijo vse sile ene kapacitete.

Pot razvoja naj bi šel v smeri združitve in kompletiranja kapacitet za nizke gradnje. To naj bi bila tudi težnja in žarišče za priključevanje drugih. Pogoj je, da nobeno drugo združevanje ne sme imeti prvenstva, kajti s tem bi se rušile enotne kapacitete, kar pa ne more biti zadostno kriterijem racionalnosti in varnosti poslovanja. Najdemo torej skupni jezik in združimo kapacitete tam, kjer že obstajajo, obstaja pa tudi vtečeno sodelovanje.

Boljše plače zaslužimo

Na gradbišču v Dupleku kjer raste nov most čez Dravo, smo srečali Franca Možiča in v kratkem pogovoru nam je povedal marsikaj, kar bo najbrž zanimalo tudi druge.

— Koliko časa ste že pri Gradisu?
— V gradbeništvu sem zaposlen že štirinajst let. Prej sem delal pri Tehnogradnjah, sedaj sem pa tako v Gradisu.
— Od kod pa ste doma?
— Blizu Maribora je Limbuš in jaz sem od tam. Saj ni daleč.
— Kaj menite o pogojih dela v podjetju?

— Mislil, da bi morali biti boljše ali pa bi morali dvigniti plače. Nasploh je v naši poslovni enoti nizke gradnje slabše kot drugod. Kar pogledate v časopis in boste videli, da imajo pri nas vsi poklici v primerjavi z drugimi enotami najnižje postavke.

— Kaj pa mislite prav o vašem delu na mostu?
— Povprečno nas dela tukaj devet in pogledajte, ogromno smo naredili. Moramo se kar sami pohvaliti.
— Na kakšnem delovnem mestu pa delate?
— Sem tesar, brigadir.

Blizu doma

Martin Mesarič je kvalificiran tesar, doma iz Starega gradu pri Ma-

Martin Mesarič

Franc Možič

kolah. Sedaj je zaposlen na gradbišču trafopostaje v Poljčanah in tam nam je pripovedoval:

— Pri Gradisu sem že od leta 1961. Tukaj sem dobil tudi kvalifikacijo.

— Kako pa ste zadovoljni pri nas?
— To je moja prva služba in kaže, da bom ostal kar do pokoja tukaj. Sem kar zadovoljen in nimam nobene želje, da bi službo menjal.

— Ali delate veliko na terenu?
— Saj sem kar naprej na terenu, doma delam pa sedaj prvič. Delal sem v Kidričevem, Rušah, Mariboru, Slovenski Bistrici in v Ptuj.

— In kako ste se navadili na življenje stran od domačih?

— Treba se je pač sprijazniti s tem in potem se že navadiš. Je pa sedaj veliko boljše seveda, ko sem doma. V družini sem zaposlen samo jaz, žena pa je doma. Imamo tri otroke in potem si lahko predstavljate, da je dovolj dela, žena pa razen za njih skrbi tudi za malo zemlje. Sedaj, ko sem ob sobotah in nedeljah doma, pa se precej pozna; vedno kaj postorim, popravim in podobno.

— Kaj pa mislite o plači?
— Bila bi kar v redu, če cene ne bi tako skakale navzgor. Tako pa cene bolj rastejo kot plače in to bi morali že enkrat urediti. Pri nas še kar gre, ker si nekaj pridelamo tudi doma, tako da ne kupimo ravno vsakega krompirčka. Kaj pa tisti, ki morajo živeti samo ob plači in po navadi ob eni?

— Si želite mogoče še kaj?
— Želim si uspeha v službi in tako tudi vsem okoli sebe, rad pa bi tudi uspešno končal tečaj za visoko kvalificirane delavce, kamor sem bil predlagan.

Orkester brez dirigenta

Kako vplivati na pocenitev stanovanjske gradnje?

V nedeljskem DELU je bil objavljen razgovor z direktorjem našega projektivnega biroja ing. Borisom Vedetom. V samem članku je hotel novinar Igor Prešeren prikazati, da za vse napake pri gradnji stanovanj in njihove visoke cene tudi niso vedno krivi projektanti, kot to večkrat hočejo dokazati nekateri.

Ing. Boris Vede se že poldrugo desetletje ukvarja z načrti, v precejšnji meri tudi z načrti za stanovanjske zgradbe. Novinar je poudaril, da na hišah, ki jih je projektiral Boris Vede, ni nobenega marmorja ali bakra, nobenega nepotrebnega luksusa skratka ničesar, kar bi zbuvalo sum, da si hoče (na račun visokih stroškov) s stavbami postaviti »spomenik«. To so sodobni objekti, z enostavnimi in sodobnimi stanovanji, kakršna iščejo preprosti občane.

Med težavami, ki ovirajo projektante, je Boris Vede omenil nestabilno zakonodajo, ki s hitro spreminjanjem celotnega hitro, da se razne inšpekcije vmešavajo med samo gradnjo in zahtevajo spremembe. Težava je v tem, da še vedno nimamo enotnega gradbenega zakona, čeprav ga pripravljamo že precej let. Vse to seveda projektanta prisili, da dela več časa in tako se tudi gradnja podraži, sploh pa takrat, kadar so vmes še raznorazni popravki s strani drugih zainteresiranih. V Ljubljani pa je tudi navada, da nobenega stanovanjskega objekta (po videzu) ne ponovimo več kot petkrat, kar zopet zelo podraži celotno stanovanjsko gradnjo. Tako Boris Vede kot sam novinar se na koncu sprašujeta, zakaj ne bi na ljubljanska tla prenesli gradnjo po vzorcu stanovanjskega naselja v Olmu (v Koprnu). Montažna stanovanja, ki tam rasejo, so izredno poceni, vsaj v primerjavi z ostalimi cenami stanovanj v Ljubljani in naših večjih mestih.

Sporazumevanje o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela (TOZD)

V torek, 23. januarja 1973 je bila ponovna seja komisije delavskega sveta za pripravo predlogov o ustanavljanju TOZD in uresničevanju ustavnih dopolnil.

Obravnavala je prispela pisma enot, ki so obravnavale osnutek sporazuma o ustanavljanju in združitvi temeljnih organizacij združenega dela v GIP Gradis.

Razprave med kolektivi enot so bile zelo obširne in komisija je morala zaradi racionalnosti svojega dela in zajetnosti celotnega gradiva razdeliti pripombe na dva dela. Posebej je namreč morala obravnavati vprašanja, ki se nanašajo na razporeditev sredstev na TOZD, ko bodo ustanovljene in določiti tudi notranji mehanizem za kroženje denarnih sredstev akumulacije, ustvarjene v enotah, ki kroži in omogoča redno obratovanje, da bi obdržali koncentracijo denarnih sredstev na enem žiro računu, kljub temu pa ne sme priti do odtujitve v enotah ustvarjenega dohodka.

V prvem delu je komisija obravnavala pripombe na notranje organizacijske oblike, zlasti kar zadeva organizacijo skupnih služb. Na osnovi predlogov razpravljalcev v enotah je sprejela komisija sklep, da analitska služba izdela predlog predračuna stroškov skupnih služb, v katerem pa smejo biti samo stroški za funkcioniranje služb, to je materialni stroški in osebni prejemki zaposlenih brez stroškov, ki so bili doslej med temi stroški, kot npr. obresti za kredite za obratna in osnovna sredstva, zavarovalnine za zaloge materiala v centralnem skladišču, stroški skladiščenja materiala z osebnimi dohodki delavcev, razni prispevki ipd. Stroške, ki niso zvezani neposredno z delom skupnih služb se lahko posamično prenaša na posamezne nosilce stroškov po principu, da jih nosi tisti, ki jih povzroča (npr. skladiščne stroške vključno z obrestmi za vezana obratna sredstva zalog materiala se mora vključiti v ceno materiala, ki je dobavljen končnemu uporabniku v podjetju); obresti za kredite za osnovna sredstva prevzame enota, ki ta sredstva tudi koristi itd. Pri tem bo potrebno upoštevati že prejšnje dogovore npr. o prevzemu stroškov obresti za prevzeti kredit od Tehnogradenj.

Poleg teh vprašanj je komisija obravnavala še predloge enot glede organizacije organov upravljanja na nivoju podjetja in glede pristojnosti.

Predloge bo smiselno upoštevala v končnem osnutku sporazuma.

Nekaj predlogov je bilo tudi takšnih, ki menjajo enotna stališča o obliki organizacije GIP Gradis, za katere so se ostali kolektivi že odločili na skupnih sestankih članov konference ZK v podjetju. Sindikalnega odbora in raznih obravnavah v posameznih enotah.

Gradis ima namreč že sedaj decentralizirano vodenje in upravljanje in uresničevanje ustavnih sprememb ni potrebno take organizacije menjati, ker odgovarja zahtevam in tudi željam večine kolektiva, ki se samostojno organizirajo v TOZD. Spremembe ali boljše izpopolnitve se zahtevajo v oblikovanju tistih odnosov, ki se zavirajo, da ne pride do uresničitve pravice delavcev do neposredne udeležbe v ustvarjanju in delitvi dohodka s sredstvi, s katerimi TOZD ustvarja rezultate in do uresničitve pravice do neodtujljivosti ustvarjenih sredstev dohodka v TOZD.

Ustanovitev TOZD pomeni, da se osnuje samostojna samoupravna oseba, ki pa ne sme odločati v škodo ali pa mimo interesov drugih v podjetju, ki sedaj predstavlja združenje vseh TOZD. Zaradi takšne nujne medsebojne odvisnosti in zaradi jačanja finančne moči vseh TOZD je v osnutku sporazuma predvidena koncentracija sredstev pri istočasnem decentraliziranem upravljanju. Enote so se s takšnim konceptom strinjale, zahtevale so le uvedbo takšnega mehanizma (tako imenovana interna banka), ki bo preprečeval, da bi se sredstva nepovratno prelivala in celo odtujevala brez neposrednega vpliva oziroma soglasja kolektivov enot, ki so ustvarila ta sredstva.

Pri ureditvi vprašanja podelitve sredstev na TOZD je komisija zavzela naslednja načela:

— fizični del osnovnih sredstev vključno z amortizacijo in obveznostmi, ki so zvezane s fizičnim delom (po predhodnem upoštevanju že sklenjenih dogovorov) se iz skupne evidenca prenese v evidenco TOZD po dejanskem stanju;

— neobvezni rezervni sklad, ki so ga enote oblikovale že več let prej, se na podlagi obstoječe skupne evidencie prenese v evidenco in neposredno razpolaganje enot. Ta sklad bo služil za pokrivanje izgub v enotah in za nepredvidene rizike;

— sklad skupne porabe — denarni del — je že sedaj razdeljen s posebno evidenco enot z neposrednim koriščenjem (pri tem lahko ostane en račun sklada skupne porabe);

— sredstva stanovanjskega tuda, to je zgrajena stanovanja ki jih upravlja že ustanovljena uprava za gospodarjenje s stanovanji GIP Gradisa, ostanejo še nadalje v upravljanju te enote, pri tem pa seveda odločanje o dodeljevanju stanovanj, ki jih financira posamezna enota, ostane pri enoti, ki je sredstva za novogradnjo tudi dala;

— obvezni rezervni sklad podjetja bo še nadalje ostal na nivoju podjetja in služi za ev. izgube celotnega podjetja, kar je tudi po zakonu o sredstvih gospodarskih organizacij;

— denarna sredstva, ki predstavljajo ustvarjeno in nerazporejeno oziroma neporabljeno akumulacijo, del združenih sredstev, ki so se namenila za obratna sredstva in denarna sredstva v vidu poslovnih sredstev, se bo evidenci prenesla na posamezne TOZD po načinu preračunane minulega dela. To je mišljeno tako, da bo v skupnih poslovnih sredstvih udeležena posamezna TOZD glede na to, koliko je že doslej po uvedenem delitvenem sistemu vlagala v združena sredstva. Prej bo seveda potrebno še upoštevati, da so se iz teh združenih sredstev odvajala sredstva kot prispevek in delno kot posojilo v skupne rezerve v gospodarstvu, za nerazvite pokrajine v državi, za solidarnostne skade zaradi izplačil odškodnine delavcem podjetja v primeru nesreče pri delu za spominska darila za več let dela pri podjetju ipd.

Kroženje prostih denarnih sredstev, zbranih na enem žiro računu, bo urejeno še z dopolnilnim sporazumom ali pravili tako imenovane »interne banke«.

S takšno razdelitvijo sredstev ne sme priti do tega, da bi se preprečilo delo že vnaprej v katerikoli enoti, če bi ustvarili takšne odnose, ki ne bi prvenstveno zagovarjali stališča o solidarnosti s hkratno zagotovitvijo, da ne bo prišlo pri tem do neupravičenega prelivanja sredstev in kot končna posledica tudi odtujevanja. Z uvedenim notranjim mehanizmom, ki bo zagotavljal podrobno evidenco o gibanju sredstev, hkrati pa preprečevali posameznikom v izvrševanju določenih funkcij, da bi tudi glede na svoj položaj v podjetju lahko samovoljno vplivali na razporejanje združenih sredstev.

Dve osnovni zadevi bomo uredili s konceptom, ki ga predvideva samoupravni sporazum o združitvi in ustanovitvi TOZD v GIP Gradisu:

— prva: s prenosom fizičnega dela osnovnih sredstev na TOZD in tudi obveznosti, ki izvirajo iz uporabe teh sredstev bo ustvarjena neposredna udeležba pri upravljanju s sredstvi v združenem delu in

— druga: s koncentracijo sredstev ob decentraliziranem upravljanju je vsebovan cilj za večanje finančne moči in za premagovanje težav v zvezi z obdržanjem likvidnosti in stabilnosti v poslovanju, kakor tudi v zagotavljanju varnosti v poslovanju glede na izredno močne zunanje vplive, ki jih moramo skupno premagovati.

Trdo bo treba zagrabit, če hočemo dobro gospodariti

Ko smo obiskali kovinske obrate v Ljubljani in se pozanimali, kako jim gre, so zadovoljno povedali, da je bilo njihovo poslovanje uspešno, čeprav so danes pač take razmere, da je treba prav trdo zagrabit, če hočemo dobro gospodariti. Če je bilo torej leto 1972 v kovinskih obratih dobro, o tem sedaj ne bomo več razglabljali, ampak raje povejmo nekaj o njihovih perspektivah.

Gospodarjenje v kovinskih obratih ni bilo uspešno samo po naših merilih, ampak je bilo tudi v skladu z merili in stališči SRS. Družbeni produkt je zrastle v primerjavi z letom 1971 za približno 26%, osebni dohodki pa le za 18%, čeprav bi ti lahko dosegli zvečanje za 23,4%. Torej gre razlika 5,4% v prid dobrega gospodarjenja.

Ob pustih zimskih dneh še malo rekreacije

To je en podatek iz množice drugih, ki so jih zbrali v raznih analizah poslovanja. V kovinskih obratih namreč menijo, da so take analize zelo koristne. Namen stalnih analiz je pravzaprav tudi že priprava na prihodnost v našem gospodarskem življenju.

Z letom 1973 so začeli veljati novi predpisi, ki naj bi med drugim urejali tudi odnose dolžnikov in upnikov. Ti pa tudi nas zadevajo, saj bomo morali po teh določilih odpisati marsikateri dolg naših dolžnikov. Tudi sicer se nam letos obetajo nekatere bistvene spremembe in tega se zavedajo tudi v kovinskih obratih.

Angažiranost kapacitet je letos v tej poslovni enoti zadovoljiva, in to predvsem v novogradnji, pa tudi v strojni in kleparski delavnici. Angažiranost novih remontnih delavnic pa je obravnavala komisija za proizvodnjo in delitev dohodka. Ugotovila je, da je dotok del predvsem v traktorski in mehanični delavnici neenakomeren in slab. V kovinskih obratih pravijo, da bodo primorani delavnice preusmeriti, da bi pridobili določene servise in seveda zunanje naročnike, če poslovna enota SPO ne bo začela poslovati z vnaprej določenimi mesečnimi kvartalnimi in letnimi plani. Treba bo pripraviti vso potrebno dokumentacijo za izvrševanje vseh remontnih uslug. Ta obsega okvirno letno pogodbo z glavnimi naročniki (SPO in SIP), letni, kvartalni in mesečni plan popravi ter vse potrebne obzorce, kot so prevzemni in oddajni

In to je naša nova sodelavka — novinarka Nada

zapisnik. Če se položaj ne bo bistveno popravil že v prvem četrtletju letos, bo komisija marca zopet zasedala in se takrat dogovorila, kako bo šlo enaprej. V kovinskih obratih so tudi potožili, da se zaradi stabilizacijskih ukrepov zapira tržišče v ostalih jugoslovanskih republikah. To se ne dogaja zato, ker naših uslug ne bi potrebovali, ampak zato, ker pač nimajo sredstev, da bi jih plačevali.

Ko je pogovor prešel na uspehe celotnega podjetja, je direktor kovinskih obratov Joško Repše dejal, da si želi, da bi strokovne službe našle skupen jezik tudi takrat, kadar sodelujemo na raznih sejnih. V tem poslovnem letu bi se končno že morali najti na sejmih v bolj organizirani obliki, da bi obiskovalci videli podjetje kot celoto in ne kot razdrobljene obrate.

Kaj in kako bodo torej delali v letošnjem letu v kovinskih obratih v Ljubljani? V enoti so razpravljali o TOZD in vztrajali bodo, da se pripombe, ki so jih zbrali, vnesejo v osnutek sporazuma. Slehernega člana kolektiva bodo vključili v uresničevanje stabilizacijskega programa podjetja. Zadolžitve za posamezne službe in delovna mesta so vsem jasne. Prevzeta dela bodo skušali opraviti v čim krajšem roku. Če se bodo vsega tega držali, potem bo za kovinske obrate tudi leto 1973 uspešno.

Še vedno sem Gradisov!

»Čeprav sem upokojen, mi časa vedno primanjkuje!« nam je potožil Ivan Gajšt iz Maribora. Sicer pa to ni čudno, saj še vedno ni popolnoma izpregel.

— Koliko časa ste bili pri Gradisu,

— Če računam, da sem sedaj eno leto v pokoju, potem bo vseh Gradisovih let nanese tako približno dvaindvajset.

— Kaj in kod ste delali?

— Bil sem vodja kadrovske službe, delal pa sem najprej v Kidričevem, malo v Vuzenici, potem pa v Mariboru.

— Kaj pa delate sedaj, ko vam ni treba hoditi v službo?

Delavci premalo vedo, za kaj gre

»Ko govorimo o samoupravnih sporazumih v TOZD, moram povedati, da so pre malo poudarjena načela, da je potrebno izboljšati življenjske pogoje delavcev, predvsem v pogledu reševanja stanovanjskih vprašanj.

Izboljšati bo potrebno tudi medsebojne odnose. Pri ustanavljanju TOZD kjer naj bi delavci odločali, pa povedati, za kaj gre, saj delavci o tem še zelo malo vedo.«

Ivan Gajšt

Del tečajnikov, bodočih tesarjev in zidarjev iz Celja

Nezgode nas opozarjajo

V decembru se je pri delu poškodovalo 57 delavcev ali vsak 91 zaposleni, odsotnost zaradi poškodb pa je povprečno trajala 16 dni na enega zaposlenega. Na poti na delo in z dela so se ponesrečili 3 delavci. Skupaj je izgubljenih zaradi poškodb 912 pri delu in 128 dni na poti.

CELJE

Rado ROMIH, PK tesar. Pri nabiranju opaža za vrata si je poškodoval na nogi kazalec desne roke.

Milenko TODOROVIČ, KV zidar. Pri demontaži cevne odra ga je deska udarila po nartu desne noge.

Ilija BJELOPAVLOVIČ, PU tesar. Pri kopanju jame za temelj se je odtrgal plaz zemlje. V tem trenutku so bili v jami še drugi tesarji, vendar so se vsi umaknili; imenovanega je zemlja do kolen zasula in mu poškodovala desno nogo.

Mijat DŽEPINA, KV tesar. Pri razopaževanju bet. zidu mu je padel na nogo lesen tram in poškodoval desno nogo v stegnu.

Mitja HORVAT, VK skupinovodja. Z dela ga je peljal z osebnim avtomobilom, ilak Janez, prišlo je do prometne nesreče, v kateri si je Horvat poškodoval čeljust.

Hamzo KAZAFEROVIČ, KV tesar. Pri podiranju odra mu je cev zbila z glave čelado, nato pa mu je ploč padel na glavo.

DŽEMAL SOFTIČ, KV tesar. Ko je postavil opaž za okensko preklado, mu je padla železna cev na glavo, katera je ušla iz rok delavcu na odru.

Husein ŠLJIVAR, KV zidar. Ko je šel po material skozi fasadni oder, ga je oplazila železna cev po hrbtu, katera je tesarju izpadla iz rok.

JESENICE

Ibrahim IMAMOVIČ, PU tesar. S kladivom se je udaril po palcu leve roke.

Derviš MUFTIČ, PK strojnik. Pri zaganjanju 250 l mešalca je pomagal obrniti boben, pri tem mu je spodletelo in jermenica mu je poškodovala prst na desni roki.

Momčilo BOŽIČ, KV zidar. Iz višine ca 2 m mu je padla steklenica na glavo.

Branko PILIPOVIČ, KV tesar. Pri prehodu pod opornim zidom mu je spodrsnilo in je padel z leve roko na žebelj.

Izet FATIČ, PU zidar. Ko je nalagal peči, mu je pokrov poškodoval mezinček leve roke.

KOPER

Gvido HORVAT, VK delavec. Ko se je peljal s kolesom na delo, je padel.

Sadih KOPČALIČ, KV zidar. Pri vzpenjanju na delovni oder se je poškodoval.

Mujaga MUMINOVIČ, NK delavec. Pri prenašanju kremenčevih cevi mu je spodrsnilo, tako da je padel na desno roko in si jo poškodoval.

Zarko REMISTAR, NK delavec. Pri prenašanju plohov za odranje se je poškodoval, ker ga je oplazil ploč.

LJUBLJANA

Salih MERDANOVIČ, KV tesar. Ko je rezal z brusilnim strojem betonsko železo, si je poškodoval levo roko.

Alija DEDIČ, čuvaj. Na delo se je peljal s kolesom. Podrl ga je neznanji avtomobil.

Branko ALEKSIČ, KV tesar. Pri opaženju pokrova nad jaškom cisterne se je udaril s sekiro po prstu leve roke.

Marko BURAZEC, VK tesar. Pri montaži žerjava ATMOS mu je ročica zlomila palec leve noge.

Djuro GOJKOVIČ, PK zidar. Pri sestopu iz odra mu je spodrsnilo, zaradi česar je skočil na letev, v kateri je bil žebelj in se pri tem zbedel v gleženj desne noge.

Peter BOBIČ, zidar. Skočil je z delovnega odra in si pri tem zvil levo nogo v gležnju.

LJUBLJANA-OKOLICA

Emilija DRNOVŠEK, administrativni tehnik. Pri sestopu z avtobusa, ko se je peljala z dela, ji je spodrsnilo na stopnici avtobusa in si je zlomila nogo.

Alojz HORVAT, KV zidar. S kladivom se je udaril po kazalcu leve roke.

MARIBOR

Jože BOSILJ, NK delavec. Pri prevozu betona z japanerjem si je poškodoval nogo.

Štefan TOPLER, PK zidar. Pri odstranjevanju starih strešnih žlebov in odtokov je padel in si poškodoval desni kolk.

Franjo MIHALINA, PK zidar. Vetr mu je vrgel prah v desno oko.

Edvard PIŠLER, PK delavec. Pri hoji na stopnicah si je poškodoval desno koleno.

Franc BUTIJA, PK delavec. Pri nakladanju betonskih elementov na kamion je padel s kamiona in si poškodoval gleženj leve noge.

Anton KLINC, KV tesar. Med razopaževanjem bet. elementa ga je stranica opaža udarila tako, da je padel in si poškodoval rebra.

Milan ČUČEJ, KV strojni ključavničar. Med avtogenim varjenjem se je snela gumi cev, plin se je vnel in ga opeklo po levi roki.

Simon BELŠAK, PK delavec. Pri prevozu betona mu je spodrsnilo; padel je in se udaril v spodnji del prsnega koša.

Anton VERDNIK, KV mizar. Med menjavo nožev na skobelnem stroju mu je spodrsnil ključ in si je porezal palec desne roke.

Martin ZAGORE, PK železokrivce. Pri rezanju betonskega železa mu je ena palica poškodovala prst.

Zvonko CINGESAR, PK zidar. Pri nakladanju avtomobila z odpadnim betonom si je poškodoval sredinec na levi roki.

Drago KNEZ, KV zidar. Viličar mu je zapeljal preko stopala leve noge.

Josip PAJTAK, NK delavec. Pri demontaži el. kabla iz opečne stene mu je padel delček ometa v desno oko.

RAVNE NA KOROŠKEM

Poškodovala sta se Martin KOKALJ in Ivan VADAS, prijave nesreče pri delu pa še niso dostavili.

NIZKE GRADNJE

Andjelko BUZUK, PK tesar. Pri prijavi plohov je stopil na žebelj.

Idriz HADŽIRIČ, NK delavec. Drobec betona mu je padel v oko.

Angela SOBOTIČ, PK kuharica. V shrambi je stopila na žebelj, ki je gledal iz zaboja.

Ivan PETEK, KV tesar. Pri razopaževanju mu je stranica jeklenega opaža padla na nogo.

Jože PIVK. Pri delu je padel 2 m globoko na beton in si zlomil obe petni kosti.

KO LJUBLJANA

Vlado ZAJC, učenec. Pri prevozu kompresorja mu je stisnilo sredinec leve roke.

Milan NOVINC, KV avtomehanik. Pri hoji skozi delavnico si je zvil levo nogo v gležnju.

Gabriel ZUPANČIČ, KV ključavničar. Na stopnicah mu je spodrsnilo, pri tem si je zvil levo nogo v gležnju.

SKOFJA LOKA

Zdravko NOVAK, NK delavec. Pri odstranjevanju desk od robilnika ga je udarila deska in mu zvila desni palec.

Slavko STANOVNIK, KV mizar. Pri razdiranju reskarja se je udaril s kladivom po nogi.

Vinko HAFNER, PK delavec. Na kovaškem ognjišču si je opeklo roko.

Franc PREVODNIK, NK delavec. Pri polnjenju sušilnice je stopil med dva vagončka, katera sta mu stisnila nogo.

KO MARIBOR

Še ni dostavil poročila.

Postavlja se vprašanje, kako bomo delali varno, če ne paznomo pravil varnega dela; na to nam odgovorijo osnovna pravila:

Prvi pogoj je znanje. Poznati morajo vse nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare, katerim si izpostavljen v času dela, ter vsa sredstva za osebno varstvo oz. osebno varstveno opremo, da si lahko zavarujejo svoj organizem in dele telesa, če nevarnosti in škodljivosti ni mogoče odvrniti z drugimi varstvenimi ukrepi pri delu.

Vsako znanje in tvarine varstva pri delu je koristno. Za varstvo pri delu velja isto pravilo, kot v proizvodnji: kolikor več znaš, toliko več in bolje lahko proizvedeš. Čim bolj poznaš varnost pri delu, tem bolj varno proizvajajo, a varno delo je važen pogoj produktivnosti. Svoje znanje uporabljaj pri vsakodnevnem delu.

Praksa je velik učitelj — delaj svoje delo dosledno, s tem večaš svoje znanje in svojo strokovnost. Pri delu stalno misli na varno delo in vsak svoj gib uskladi z zahtevami ukrepov in normativov za varstvo pri delu. Uči se od starejših izkušenih sodelavcev, vprašaj, kar ne veš, pomagaj s svojim znanjem mlajšim, posebno novim delavcem.

Bambič Bojan

Izpitni termini

STROKOVNIH IZPITOV ZA GRADBENE IN ARHITEKTONSKE TEHNIKE, GRADBENE IN KOMUNALNE INŽENIRJE, INŽENIRJE ARHITEKTE, DIPLOMIRANE INŽENIRJE GRADBENIŠTVA IN DIPLOMIRANE KOMUNALNE INŽENIRJE TER DIPLOMIRANE INŽENIRJE ARHITEKTE

za leto 1973

Tek. št.	Prijava do	Pisnjeni del	Ustnjeni del
I.	1/II	10/II	20., 21. — 22/II
II.	1/III	10/III	20., 21. — 22/III
III.	28/III	7/IV	17., 18. — 19/IV
IV.	25/IV	5/V	15., 16. — 17/V
V.	6/VI	16/VI	26., 27. — 28/VI
VI.	26/IX	6/X	16., 17. — 18/X
VII.	23/X	3/XI	13., 14. — 15/XI
VIII.	20/XI	3/XII	18., 19. — 20/XII

Sedež izpitnega odbora je pri Biroju gradbeništva Slovenije, Ljubljana, Titova 25/a I, telefon 317 287, 312 733, kjer so interesentom na razpolago izpitni program za strokovne izpite, pravilnik o strokovnih izpiti in obrazec prijave za strokovni izpit. Prijava preko centra za izobraževanje.

Ravenske perspektive

Uspehi, ki jih je ravenski kolektiv dosegel v preteklem letu, niso samo uspehi enega človeka, temveč uspehi vseh članov, kolektiva. Tako mi je uvodno dejal direktor PE Ravne na Koroškem Tone Zaletelj, ko sem zbiral material za novoletno številko.

Nedvomno smo veliko napravili. Med največja in tehnično najbolj zahtevna dela spadajo: most v Dravogradu, objekti v Celju ter vrsta drugih, ki smo jih letos uspešno zaključili. Delo smo si teamsko načrtali in tudi uspeli. Sodobna organizacija in celotni družbeni sistem zahtevata kolektivno delo in seveda tudi kolektivno odgovornost.

Kolektivno delo pa je težje od individualnega, saj zahteva prilagajanje in spoštovanje argumentov drugih, zahteva pa tudi znanja in dokumentacije.

Tako smo probleme reševali o preteklem letu, tako jih bomo tudi v bodoče.

Cetudi se nam obetajo prihodnje leto še ostrejši ukrepi in v zvezi s tem utrjevanje stabilizacije, smelo korakamo naprej še lepši prihodnosti naproti. Dela nam tudi v letu 1973 ne bo primanjkovalo, saj imamo že sedaj za prihodnje leto zasedenih 80 % kapacitet.

Med najpomembnejše objekte, ki jih bomo v letu 1973 gradili, spadajo:

Ekonomska srednja šola v Slovenjem Gradcu s telovadnico in bazenom (vrednost del 15 milijonov). Na avtocesti Hoče-Levec bomo gradili dva večja viadukta, dokončali dela v celjski cinkarni in železarni Ravne, skladišče gotovih izdelkov, proizvodnja hale za tovarno rezalnega orodja v Prevaljah ter vrsto drugih objektov. Na Javorniku bomo nadaljevali s stanovanjsko gradnjo, za železarno za zgradili nov računski center. Delo pa bomo iskali tudi zunaj koroške regije.

Ker nas tržišče ocenjuje po kvaliteti, kadrih in organizacijskih sposobnostih, smo prepričani, da nam dela ne bo nikoli primanjkovalo.

Posebno skrb bomo prihodnje leto posvetili tudi gradnji stanovanj za delavce. V planu je stanovanjski blok za 14 enoinpolsobnih stanovanj.

Rešili bomo tudi nekaj kadrovskega vprašanja, predvsem pa vključili v enoto vrsto naših novih mlajših kadrov. Če uspemo urediti še probleme okrog gramoznice in separacije, bo naše bodoče delo še hitrejše in popolnejše, je zaključil razgovor tovariš Zaletelj.

DELAVSKI SVET JE RAZPRAVLJAL

Seja delavskega sveta, ki je bila 27. decembra 1972, je bila dolga in zadeve, ki so jih obravnavali člani delavskega sveta, zelo zahtevne.

Že na začetku se je zataknilo, ko je tekla razprava o predlogu odbora za načrtovanje in notranjo delitev za usklajitev izplačil za osebne dohodke z določili, ki jih vsebuje samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu ter predpisov, ki jih je v zvezi z usmerjanjem delitve dohodkov sprejela tudi republiška skupščina. Omenjeni odbor je predlagal ustrezno rešitev delavskemu svetu na podlagi predhodne obširne razprave o tem vprašanju na svoji seji 14. decembra, ko je primerjal podatke za posamezne enote in za celotno podjetje.

nje, da v sklopu zimskih seminarjev, ki jih prireja, vključni v program tudi predavanja o teh vprašanjih.

Nadalje je svet razpravljal o prejemnih informiranosti vseh članov delovne skupnosti Gradisa o zadevah upravljanja, gospodarjenja in drugih zadevah, ki so zvezane z neposredno udeležbo vseh v upravljanju. Ugotovil je, da že sprejeta organizacija informacijskega oddelka v sestavi kadrovske službe podjetja ni izpopolnjena s predvidenimi kadri na ustanovljenih delovnih mestih. Zato je zahteval, da naj kadrovska služba izpopolni vsa predvidena delovna mesta v tem oddelku, da bodo naloge, zvezane z informiranjem, izvršene tako, kot je bilo predvideno (izhajanje internih obvestil vsa-

sporazum o delitvi dohodka v gradbeništvu.

Zaradi usmerjanja stanovanjske graditve v SRS je bil izdelan za celotno podjetje, posamezno za vsako enoto, program stanovanjske graditve za rešitev stanovanjskega vprašanja naših delavcev. Program, ki ga je delavski svet odobril, so sestavili v vsaki enoti glede na potrebe in v okviru predvidenih sredstev za čas od 1972 do 1976. leta. V teh letih bo kupljenih, oziroma na novo zgrajenih stanovanj za naše delavce (računajoč vse enote) skupno 164 z 8305 m² skupne stanovanjske površine. Poleg tega bodo tudi na razpolago sredstva za dajanje posojil za tistega, ki si bo sam gradil ali namerava kupiti stanovanje v bloku. Sredstva za reševanje stanovanjskih vprašanj, kakor tudi reševanje, tj. odločanje o dodelitvi družbenega stanovanja ali posojila je še sedaj in bo tudi v bodoče v pristojnosti enot, oziroma njihovih samoupravnih organov.

V nadaljevanju se je delavski svet obravnaval in sklepal še o naslednjih zadevah:

— potrdil je spremembo in dopolnitev samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih delitve dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu,

— sprejel je spremembo odstotka dobička, ustvarjenega pri našem podjetju INCOBAU v Münchnu, ki se bo letno prenašal v našo državo,

— izvolil je za delegata v odboru Zadrugnice Ljubljanske banke za kreditiranje stanovanj in komunalnega gospodarstva tov. ing. Skulja, komercialnega direktorja,

— imenoval je v konzorcij za izgradnjo atomskih elektrarn tov. ing. Keržana, ing. Skulja in ing. Petelna,

— sprejel je statut poslovnega združenja Evroturist iz Poreča,

— sprejel je na znanje informacijo o poteku pogajanj za sklenitev pogodbe z italijansko firmo VELO za gradnjo montažnih hal in sklenil, da naj se obvestilo v pisni obliki pošlje v obravnavo, delavski svet pa bo o tem razpravljal na prvi seji v letu 1973,

— potrdil je predlog za odpis osnovnih sredstev in nekurantne zaloge rezervnih delov,

— odobril je posojilo za gradnjo bazena II v Luki Koper v višini 2.100.000 din.

Končno je delavski svet še razpravljal o postavljenem vprašanju glede okvare na drobilcih ISCH in je za raziskavo tega primera imenoval posebno komisijo, ki sme najeti tudi strokovnjake izven podjetja, če bo potrebno.

Delavski svet je razpravljaj

je. Po daljši razpravi je bilo izvedeno glasovanje o variantnih predlogih. Glede na večino glasov delavskega sveta je bil sprejet sklep, da se prekoračeni znesek za osebne dohodke po enotah zaračuna v letu 1973 tako, da se zmanjšajo za znesek prekoračitve dovoljeni osebni dohodki v letu 1973 in povečajo za isti znesek skladi enote.

Komisija za sestavo programov pri uresničevanju ustavnih dopolnil v zvezi z ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela je podala delavskemu svetu poročilo o poteku razprav na osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v GIP Gradisu. Ker ni bil vzporedno z osnutkom sporazuma o združitvi izdelan tudi predlog o razdelitvi sredstev, ki se še trenutno vodijo centralno, je bil o načelih te razdelitve sedaj informiran delavski svet z namenom, da zavzamejo člani določeno stališče, ki ga bo komisija upoštevala pri oblikovanju predloga, katerega bo dala v javno obravnavo.

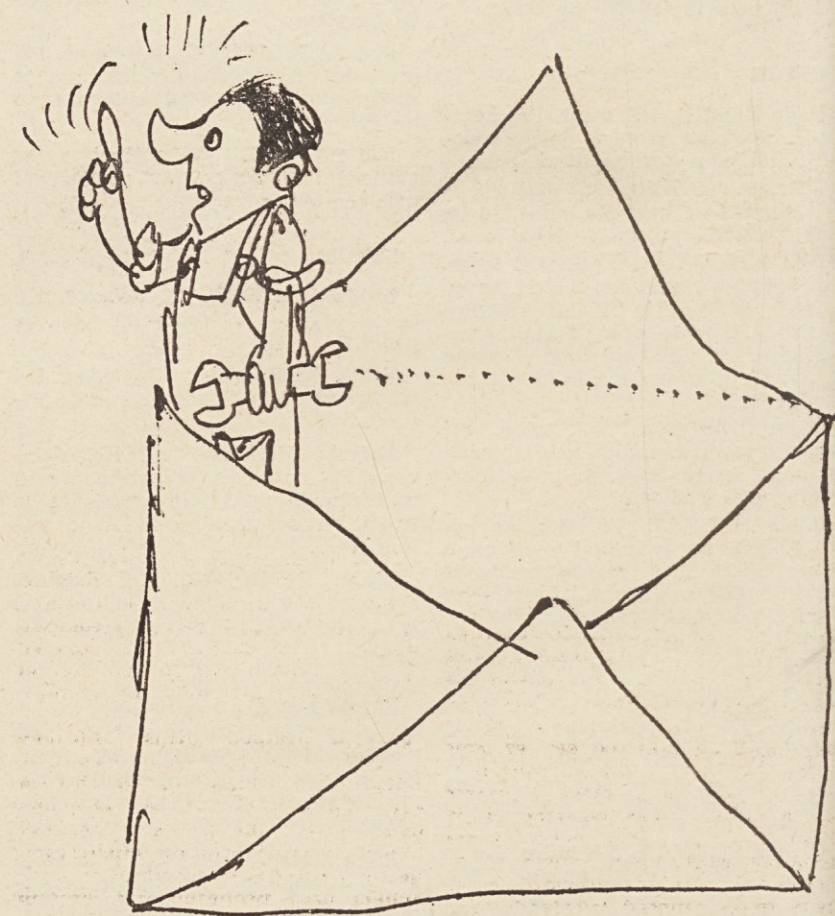
Preden bo sporazum o združitvi TOZD v GIP Gradisu sprejet po posameznih enotah, bomo morali izvesti razporeditev sredstev, upoštevajoč pri tem tudi dosežanja vlaganja posameznih enot v sklade, ki so se vodili kot skupni. Osvojeno pa je bilo tudi načelo, da se v procesu decentralizacije upravljanja in pri neposredni udeležbi kolektivov TOZD v doseganju skupnega dohodka in v delitvi doseženih rezultatov v združenem delu s sredstvi, s katerimi kolektivi vsake TOZD upravljajo, obdrži princip koncentracije denarnih sredstev s tem, da se uporabijo pri tem takšni mehanizmi, ki bodo preprečevali, da bi lahko prišlo do odtujitve teh sredstev posameznim TOZD. Razprave po kolektivih še niso povsem zaključene. Komisija bo vse predloge dopolnitev ali sprememb v besedilu sporazuma ponovno obravnavala. Kljub temu pa bo potrebno pred tem sprejemiti še načine evidentiranja stroškov skupnih služb, zlasti kar zadeva stroške centralnega skladišča in strojno inventarnega parka.

Ugotovljeno je bilo, da veliko delavcev in tudi strokovnjakov ni dovolj seznanjeno z vsebino ustavnih dopolnil, ki zadeva organiziranost delavcev v temeljne organizacije združenega dela zato je delavski svet naročil centru za izobraževanje

kih 15 dni, Gradisov dnevnik, občasna obvestila itd.).

Poročilo o stabilizacijskih ukrepih v našem gospodarstvu in o vplivih teh ukrepov na naše poslovanje, kolikor jih je bilo mogoče ugotoviti, je delavski svet obravnaval in se z njim strinjal.

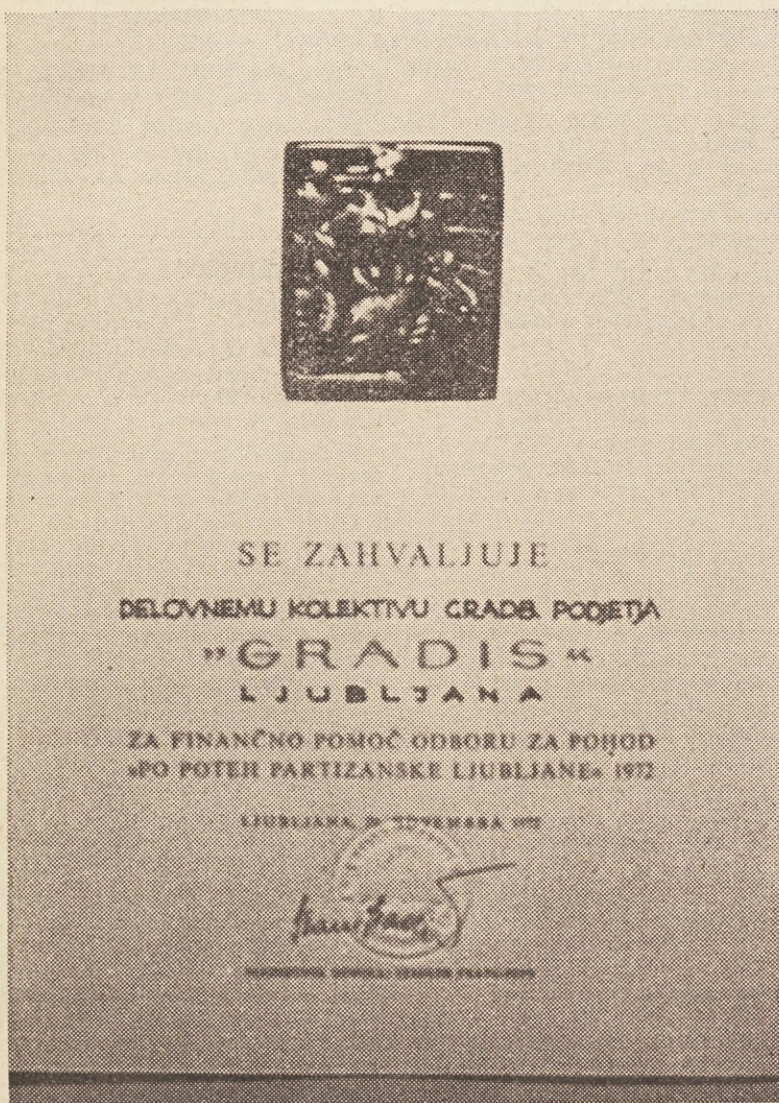
Od 1. januarja 1973 dalje naj bi se spremenile cene pensionskih uslug v naših počitniških domovih (Ankaran, Pohorje, Poreč), ker sedanje ne krijejo stroškov. Predlog, ki ga je v tej zvezi podal odbor za standard in rekreacijo, je delavski svet potrdil. Cena za en oskrbni dan na člana delovne skupnosti bo odslej 55 din, kar je še vedno nižje kot v drugih podobnih obratih, da bi lahko člani našega kolektiva v svojem rednem dopustu koristili naše počitniške domove. Prispevek (regres) ob nastopu dopusta bo ostal še naprej od 300 do 600 din, kakor to določa

Brez besed

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno

Zahvala za pomoč odboru za pohod »Po poteh partizanske Ljubljane«